

တၢ်အေကျိၤအေကျဲၤလၢအပၟၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၤပီၤ “ARM”

တၢ်အေကျိၤအေကျဲၤလၢအပၟၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၤပီၤ

“ARM”

တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး လၢအေထီၣ်ပိၣ်မုၢ် မ့ၢ်ကဲၤတီၢ်သး လၢပၤမၤတၢ်ဖိး ပၤတၢ်ကိၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၤပီၤ
ပိၣ်မုၢ်တၢ်ဖိၣ်အခါ န့ၣ် တၢ်တုၢ်အံၤတၢ်ကတၢၢ်မၤအိၤခဲၣ်လဲၣ်.

ပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ဖိၣ်သကိး အတၢ်ဂျိၣ်တၢ်ကျဲၤ

(Women Exchange)

MAP Foundation

ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ၁၁၁၁၁၁၁

CARAM-ASIA

IWDA

N(O)VIB

Reproductive Health for Refugees Consortium

၂၀၀၃

တစ်ခေကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢထၢသ့ၣ်ပီ “ARM”

ပိၣ်မ့ၣ်တၢ်ထံၣ်လိၣ်တၢ်ပိၣ်သဲၣ်ခိးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်က့ၤ
နီၣ်ဒုတၢ် ၂၀၀၉ နံၣ်
တၢ်တၢ်ခဲးကျဲးအိၣ်လၢကိၣ်ကိၣ်တဲၣ်အပူၤ

တၢ်တၢ်ခဲးကျဲးဒီးထုးထီၣ်ရၢလိၣ်အိၣ်လၢ : တၢ်ကၢၤဂၢၤဂၢၤအဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်တၢ်သး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ လၢက
လၢၣ်ဒုၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ် (MAP Foundation)

P.O. Box 7, Chiang Mai University

Chiang Mai 50202, Thailand

Email: map@mapfoundationcm.org, women@mapfoundationcm.org.

Cover Design and photo by Estelle Cohenny - Vallier

အိၣ်ကထိၣ်တၢ် ၂၀၀၉နံၣ်

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအပၣ်က့ၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

တၢ်ကတိၤခံးဘျး

ပၤပၤဖျါထီၣ်ပၤတၢ်ယုးယီၣ်ပၤကဲဆူကီၢ်ပၤယီၤပိၣ်မုၢ်သးစၢ်တဖၣ်လၢအတီၣ်ထီၣ်ပၤလၢအမၤတရီၤတၢ်အီၤတဖၣ်ဆူကီၢ်တၢ်သ့ၣ်စံၣ်ညီၣ်ပီၤတၢ်အကျိၤလၢတနံၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ခိဖျါအဝဲသ့ၣ်တၢ်ကျဲးစးမၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအကမၤဆူအဘၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တံၢ်တၢ်လၢပၤလၢအိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢတၢ်မၤတဖၣ်အကျိၤအကျဲအံၤဟဲကဲထီၣ်က့ၤတၢ်တခါလၢအဒူးအိၣ်ထီၣ် **Automatic Response Mechanism (ARM)** တၢ်စုကဝဲလၢဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်အတၢ်လဲၤကျဲလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖီလၢဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတနီၤလၢ **ARM** အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပၤစံးဘျးဘၣ်အၣ်ခၢၣ်, ရၢၣ်ခၢၣ်, ပၤယီၤ, ခွဲ, ကခွဲၣ်, ကညီ, ကရူၣ်နံၣ်, လံၤရူၤ, တလၢၤ, နၢ်ကး, ပအိၣ်, ပလီၣ်, ဒဲၣ် ဒီးပိၣ်မုၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤပူၤတဖၣ် ခိဖျါအဝဲသ့ၣ်ကရၢကရီထီၣ်ဒီး ပၤယုၢ်မၤသကိးတၢ်လၢပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိး(**Women Exchange**) အပူၤဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤအတၢ်လဲၤခိဖျါတဖၣ်ဒီးအတၢ်ကူၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပၤစံးဘျးဘၣ်စ့ၢ်ကိးပိၣ်မုၢ်လၢကတိၤကျိၢ်ထံၣ်န့ၣ်ပၤတၢ်လၢတၢ်မၤလိတဖၣ်အပူၤ,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤဒီးလၢအကျိၢ်ထံၣ်လိာ်ဒီးဖးဘျးလံၤ**ARM**လၢပထူးထီၣ်လၢကျိၢ်တဘျးခါအံၤအယီၤလီၤ.

ပၤစံးဘျးဘၣ်ကီၢ်က့ၣ်တၢ်ပိၣ်မုၢ်တၢ်ဆဲးကျိးမၤသကိးတၢ် **NGOs**ဒီးပၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်ကရၢတဖၣ်လၢအဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤပတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ,ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်ဒီးပံးစုန့ၣ်ကျဲပၤဒ်သိးပကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပၤဂ့ၢ်ဝီသဲးစးတၢ်မၤစၢၤထီၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.လီၤဆီဒဲၣ်တၢ်ပၤစံးဘျးဘၣ်စ့ၢ်ကိးပီၤရီၤလၢ**Friend of women foundation** ဒီး**Law society of Thailand**တဖၣ်ဒိၣ်မး ခိဖျါမ့ၢ်ပၤလၢအမၤစၢၤပၤပလိၣ်ဘၣ်အီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်လဲၤကျဲအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအနးန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်လၢအညီလၢပကဟ့ၣ်ထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဂ့ၢ်ပဘၣ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဒီး ဘၣ်တၢ်ကွၢ်ကပၢ်ပၤအဆၢက တီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပံးပတြၢၤဘၣ်ပၤခိဖျါ ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤပဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပၤလၢ အပံးမူဒါလၢပၤမၤတၢ်ဖိဒီး ပၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်အါထီၣ်ဒီး ပနၢ်စ့ၢ်ကိးလၢခါဆူညါပကအိၣ်ဒီး တၢ်ပၤဖျိၣ်ထီၣ်သးပံးသကိးမူဒါဒ်သိးပကမၤစၢၤဘၣ်ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်လၢတၢ်ကိးမံၤဒဲးအပူၤလီၤ.

ARM အကျိၤအကျဲအံၤကဲထီၣ်အသးသ့ခိဖျါလၢအပူၤကွၢ်လွံၢ်န့ၣ်,**MAP** အံၤဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအထီၣ်ဒါတၢ်ဆီၣ်တံၢ်မၤနၢၤ(**Act against abuse**) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဒီးပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိးအမူး(**Women Exchange**) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအယီၤလီၤ.အါဒိၣ်န့ၣ်ဒီးအအံၤတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤကျိၢ်စ့န့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢပၤလၢအကကျိၢ်ထံၣ်လိာ်ဒီးဒူးအိၣ်ထီၣ်**ARM** အံၤဆူကျိၢ်တဘျးကျိၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ခိဖျါပၤလၢအမၤစၢၤပၤတဖၣ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်ပၤဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးပၤအယီၤပအဲၣ်ဒီးပၤဖျါထီၣ်ပၤတၢ်စံးဘျးအဒိၣ်အအါလၢ-

- CARAM- Asia** (ခါရၢမ်-အူရၢၢ်)
- IWDA (Australia)** အၤဒဲးဘျဲယုၤဒဲးအူၤလၢကီၢ်အိးစကြၢလယၢ်)
- NOVIB (The Netherlands)** နိဘိၣ်လၢကီၢ်န့ၣ်သလဲၤန့ၣ်
- Reproductive Health for Refugees Consortium**ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲခိစၢၣ်ဒီးဆူကီၢ်တၢ်သ့ၣ်စံၣ်ညီၣ်အိၣ်(**Royal Thai Government**) ဒီးကီၢ်တၢ်ထံၣ်ဖိကိၢ်ဖိတဖၣ်ခိဖျါဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဆူပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤတဖၣ်အိၣ်လၢကအိၣ်ကဆိးလၢအကီၢ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်အကၢၢ်အကၢၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၣ်တၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

ပၤပၤဖျါထီၣ်ပတၢ်ယုးယီၣ်ပၤကဲအသီတၢ်တၢ်အိၣ်ဆူ ပိၤမုၢ်လၢအဟဲလၢကီၢ်ပယီၤတဖၣ်, ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်လၢ ကျဲးစးအိၣ်မူဒီးလၢ တၢ်မၤစၢၤစ့ၤအဆၢကတီၢ်, အတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဒီး တၢ်ကျဲးစးအိၣ်မူလၢအဂ့ၢ်တဖၣ် ကဲထီၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဆူ ပုၤကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်လီၤ. ပဆၢမုၢ်လၢလၢဆူမဲၣ်ညါ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ် ကအိၣ်ဒီးတၢ်ယုးထၢအကလုာ်ကလုာ်လၢ အဝဲသ့ၣ် တၢ်အိၣ်မူလၢအအိၣ်လီၤတဲာ်အကၢၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ပိၤမုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးတၢ်ပိၣ်တၢ်ပိ (Women Exchange) ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအထီၣ်ဒါတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၢၤ Act against abuse,
MAP Foundation,
ကံၢ်မဲ
မဲးပထွဘၢၣ် ၂၀၀၃နံၣ်

တၢ်အကၢ်အကျါအကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

တၢ်ကတိၤလၢညါ

*ARM*အဂ့ၢ်အကျါ(တၢ်စုကတဲၤလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ)

အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ဖဲတၢ်မၤတရီၤတပါပုၤတဂၤဂၤကဲထီၣ်သးဝံၤ ပုၤအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်စ့ၤဒိၣ်မးလၢ ကဘၣ်လဲၤယုတၢ်မၤစၢၤဖဲလဲၣ် (မ့)ကဘၣ်မၤမနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိ အပုၤတဝၢတဖၣ်မ့ၢ်တသ့ၣ်ညါလၢကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤ,တသ့ၣ်ညါလၢကယုန့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢကျဲလၢအဖိးသဲးဒီးကီၤဝဲခဲဝဲအံၤဘၣ်ဒီးပုၤလၢတုၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ် အိၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီၣ်အပူၤဒီးကကဲထီၣ်ကဒီးပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအသီတဘျီကဒီးန့ၣ်လီၤ.ပုၤတဝၢတဖၣ်စ့ၢ်ကီးခိဖျါလၢအတၢ်စိတၢ်ကမိၤတအိၣ်ဘၣ်အပီၤ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢအဂ့ၢ်ဒီးအနီၢ်ကစၢ် အလုၢ်အပုၤတဖၣ်ကလီၤမၤကလီၤကွဲၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. **ARM** အံၤပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အပတီၢ်ခဲလၢအပတီၢ်တဆံၤပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်ဒီးပုၤလၢဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢ တၢ်မူးတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိၣ်ကမိၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤစ့ၤလီၤတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢပုၤတဝၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤဒီးကီၢ်ကီၢ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢအံၤဒုးလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်**ARM** အံၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤပိၣ်မုၢ်ယုကယု(၆၀၀)ဘျဲၣ်ပုၤယုၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤပီၤ လၢ **ARM** အံၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အကၢ်အကျါအံၤစးထီၣ်အသးလၢအပူၤကွဲၣ်လွံၢ်န့ၣ်ဖဲပိၣ်မုၢ်တဖုလၢအဖဲထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပုၤစးထီၣ်ထီၣ်လိာ်အသးတလၢတဘျီဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤ, ဆိတလဲသကိး တၢ်ကစီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အိၣ်ဖျါအံၤဘၣ်တၢ်ကိးအီၤလၢပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးတၢ်ပိၣ်အမူး(**women exchange**) ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤလၢပိၣ်မုၢ်လၢကလုၢ်အါကလုၢ်ဒီးတၢ်အိၣ် သးလၢ အလီၤဆိလိာ်သးတဖၣ် ကပၢ်ဖျါထီၣ်အသးဒီး ဟ့ၣ်နီၤလီၤသကိးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိၣ်ကမိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျါအံၤဟ့ၣ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်လၢ တၢ်န့ၣ်နီၤလီၤနီၢ်ကစၢ်အသးလၢ ကပၢ်ဖျါထီၣ် အတၢ်ထံၣ်,တၢ်လဲၤခိဖျါဒီးလဲၤခိဖျါဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဆုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါဒီးတၢ်ကတိၤကျိၣ်ထံၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢအပူၤကွဲၣ်လွံၢ်န့ၣ်ဒီးတုၤခဲအံၤပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤတဖၣ် အိၣ်ဖျါသကိးဒီး အံၤထီၣ်ဘိလၢတၢ်လီၤယဲၢ်တီၤလၢကီၢ်ပယီၤဒီးကီၢ်ကီၢ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖျါတလၢတဘျီအံၤတကးဘၣ်,တၢ်မၤလီၤလီၤဆိဒ်အမ့ၢ် **HIV/AIDS** တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကရၢကရီၤထီၣ်အီၤလၢ **women exchange**ဒ်သိးကတဲသကိးဘၣ်ပးတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်မၤလီၤလီၤဆိတဖၣ်အံၤကိးဘျီဒီးန့ၣ်တၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးခိဖျါ,ပိၣ်ခွါတၢ်လီၤဆိအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢပိၣ်မုၢ်တဖၣ် ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီၣ်အဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပုၤယုၣ်မၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဒီသဒါလီၤသးတၢ်မၤလီၤself -defence class တၢ်တုၤတၢ်ဂီၤ**Art performance**တၢ်လိာ်ကွဲ ဖျါထီၣ်ထု,ယိၤကၤ (**yoga**) ဒီးတၢ်ဟးလၢကျဲဒီဖုဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီ,ပိၣ်မုၢ်အမ့ၢ်န့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအံၤတမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တခါလၢတၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးအီၤလီၤလီၤဆိဆိဘၣ်. တၢ်စံးကတိၤစ့ၢ်ကီးအီၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီဖးဒိၣ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးမုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆိ,လၢတီၤပူၤ,(တၢ်မၤလီၤပူၤ)လၢပုၤကီၢ်ချ့အါန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကစံးကတိၤဘၣ်ပးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢပိၣ်မုၢ်လၢ အဟ့ၣ်နီၤလီၤသကိးတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်စံးကတိၤအီၤဖဲပိၣ်မုၢ်တဖၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်မၤအကျါအကျဲဒီးဒီးအိၣ်ထီၣ်ပုၤတဝၢလၢကမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မၤလီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီတၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးဟီၣ်ကတိၤကျိၣ်တဲၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်ပးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအလီၤခဲ**women exchange** ကရူၢ်တဖၣ်ယုထီၣ်ကဒီးတၢ်မၤလီၤဆူညါလၢ တၢ်ကဘၣ်သူတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်အံၤဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်,ဒီးလီၤဆိဒ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်ခိဖျါအတမ့ၢ်ပုၤလၢအဖိးသဲးဘၣ်အပီၤလီၤ.

တၢ်အေကျိၤအေကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

ဖဲတၢ်လွံၤန့ၣ်အံၤအတီၢ်ပူၤ, တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအမူးတဖၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်အါမးလီၤ. “ထဲဒၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ” စ့ၤဂၤတၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်မၤစၢၤလၢအကြၢၤကၢၤကိၣ်န့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မူၣ် အကစၢ်ဒၣ်ဝဲမၤမုၢ်လီၤက့ၤအသး ဒ်အကျိၤအကျဲအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢကလုာ်ပိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အမဲၣ်ညါ တၢ်ကရၢကရိအဂၤတအိၣ်နီၣ်တမံၤလၢ ကမၤစၢၤ ပုၤတဖၣ်အံၤဘၣ်. ခဲအံၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အံၤတနီၤအိၣ်ဒီး “counseling” ကရၢဒီးတနီၤရဲၣ်ကျဲတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကပူၤဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်တနီၤမၤထွဲဝဲကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီသန့ဒီး ယုၤထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အံၤခဲလၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်ဒီးတၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်အကလုာ်ကလုာ်လၢပုၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်တရံးအီၤဒီးအကစၢ်တဝၢတဖၣ်အအိၣ်လီၤ.

တၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်တနီၤလၢ ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်အီၤအံၤ တၢ်ဆိတလဲအီၤသ့ဒၣ်ထဲ တၢ်မ့ၢ်ယုၤထီၣ်လၢတၢ်ကဆိတလဲထံကီၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ဖိလဲစံၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီဟ့ၣ်အခွဲးလၢတၢ်ကဆၢက့ၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်ဆူ အထံအကီၢ်လၢအသ့တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဘျီဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဟ့ၣ်က့ၤအီၤတၢ်လီၤလၢအပူၤဖျဲးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လၢထံကီၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဝဲခဲအံၤတဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤလၢကီၢ်လၢအဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤဘၣ်. တၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်အဂၤအဂၤတဖၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤအီၤယံၣ်ဝဲခိၣ်ဖျိတၢ်ယုၤထီၣ်န့ၣ်ပိၣ်ခွါတဖၣ်လၢကဆိတလဲအတၢ်သကဲးပဝးလၢအသ့တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီး ဆိတလဲတၢ်ကမၢ်တဖၣ်ဆူတၢ်အဘၣ်, ဘၣ်ယးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခွါတၢ်ထဲသိးတုၤသိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်အဂၤတနီၤတၢ်မၤအီၤသ့ခိၣ်ဖျိ ပုၤတဖၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤလၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢARMအပူၤအံၤပတၢ်ယဲၤလၢအကဲထီၣ်တၢ်မၤလိ “case study” တအိၣ်ဘၣ်. ARMအံၤမ့ၢ်ကျဲလၢတၢ်သ့အီၤတဘျီယီၤန့ၣ်လီၤ. ARMအတၢ်သိၣ်တၢ်သီတထံၣ်အကျိၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ပၢၢ်တၢ်စုဆူၣ် (confidentiality) ဒီးပမၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီဝဲအံၤလၢပတၢ်မၤနီၣ်မၤယါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိလၢတၢ်မၤနးအီၤ, ပိၣ်မုၢ်အကရၢလၢ ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီး ကရၢကရိထီၣ်လၢ ကမၤစၢၤလီၤတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢ အပုၤတဖၣ်ပုၤတဖၣ် သ့ဝဲဒၣ်အတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိဒီးပၢၢ်ထီၣ်ကျဲတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်လၢပိၣ်မုၢ်အဂၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. Friends of Women's Foundation on ဒီးကီၢ်ပူၤNGOs တၢ်ကရၢကရိလၢအဂၤတဖၣ်ဒီးပီၤရိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်လၢတဘျီန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. လၢပတၢ်မၤအပူၤစ့ၢ်ကိး, ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ် UN တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒီးဒဲကဝီၤကမံတံၢ်တဖၣ်ဒီးပုၤအဂၤအဂၤတဖၣ်တၢ်ယုၤန့ၣ်အတၢ်ထံၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လီၤ.

လၢအပူၤကွံၣ်တဆံၤယိး(၁၈)လၢအတီၢ်ပူၤ women exchange ကရၢ, ဖးဒီးဘီဘၣ်ထၢန့ၣ်ပၢၢ်ဖိၣ် ARM အဝဲအံၤတဘျီဘၣ်တဘျီလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကွဲးပတြီၢ်ကိးဘၣ်ဒီးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဆ့ၣ်နီၤသကိးတပူၤယီၤ ဒီး တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးကဒီးအသီတဘျီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖိၣ်တဘျီဘၣ်တဘျီ ဖဲစိၣ်ထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အသီတဖၣ်, ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဒီး န့ၣ်ပၢၢ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်ယုၤကယၢ(၆၀၀)ဂၤလၢအပၣ်ယုၤမၤသကိးတၢ်လၢကျိၤကျဲအဝဲအံၤအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်လၢဒဲကဝီၤချၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဘၣ်ယး ARM အဝဲအံၤလၢဒဲကဝီၤတဖျၢၣ်အပူၤပၢၢ်ထီၣ်ဒဲဒၣ်တၢ်လိၣ်လၢပိၣ်မုၢ်လၢဒဲကဝီၤပုၤတဖၣ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်ပတီၢ်တဖၣ်ဒ်အကြၢၤကၢၤကိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်သးအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢဒဲကဝီၤပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၢၢ်လီၤတံၢ်အီၤ (isolation) လၢကီၢ်တဲၣ်တၢ်ပၢၢ်လီၤ. ဒ်သိးနကလဲၤဘၣ်လၢပၢၤကီၢ်တၢ်မၤလီၤ, ကီၢ်တဲၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်အဂီၢ်နကဘၣ်ကျဲၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ကယံၣ်တဘျီသီလၢကန့ၣ်ဘၣ်လံာ်အုၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အရ့ၣ်ဒိၣ်အဂၤတခါလၢတၢ်ဝဲသကိးအါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲထံကီၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအယုၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

လၢဒဲကဝီၤပူၤတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးန့ၢ်ပၢၢ်ဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး,တၢ်အိၣ်သးအိၣ်စ့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျါရဲၣ်ဒၣ်လၢတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ် ARM အကျိၤအကျဲလၢဒဲကဝီၤပူၤအံၤမ့ၢ်တၢ်အဆိကတၢ်တပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တၢ်အကျိၤအကျဲတခါလၢ,ကကျၢၢ်ဘၢတၢ်ခဲလၢၢ်ဒီး,ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဆၢကတီၢ်အဝဲအံၤARMအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢအမၤတၢ်ထီၣ်ဘိၣ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ARMအံၤမ့ၢ်လိာ်တဘျီလၢဝံၤဝဲတသ့နီၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကဘၣ်ဆီတလဲအီၤခဲအံၤခဲအံၤ, ဒ်သိးတၢ်ဆၢမုၢ်လၢလၢ ကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဂ့ၤဒိၣ်ဒီး တၢ်သူအီၤကသ့ဒီးတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အီၤကသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်အံၤကဟဲစိၣ်န့ၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤဒီးတၢ်ဝဲၣ်ထံနီၤဖးက့ၤတနီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအထီၣ်ဒါပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသးခိဖျါတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အယိဘၣ်.မ့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤတၢ်ပနီၣ်တခါလၢပိၣ်မုၢ်ဒီး ပိၣ်ခွါအဘၣ်စၢၤဒီး ဖဲတၢ်စိတၢ်ကမီၤ ဘၣ်ထွဲလိာ်သးအဝဲအံၤ ကဲထီၣ်တၢ်လၢအတၢ်တၢ်ဒီးပုၤဒီး ပုၤကအိၣ်ဝဲတနီၤလၢကမၤတၢ်တ မံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤ, ဒ်သိးကမၤပတုၣ်ကွံၣ်ကျိၤကျဲလၢအလဲထီၣ်လဲထီၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ARM အံၤကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢဆူတၢ်ဆီတလဲလၢအဂ့ၤဒီးအတဂ့ၤခံၤခါလၢအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်တၢ်ကတီၢ်လီၢ်လံၤတဖၣ်လဲၤပာ်ဝဲအသိး,ပိၣ်မုၢ်အတၢ်မၤအံၤဝံၤဝဲတသ့နီၣ်တဘျီဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် (၂၁) ယၢ်ဖျိၣ်အတၢ်လဲၤဒီး ပမုၢ်လၢလၢပိၣ်ခွါတဖၣ်စ့ၢ်ကိးကဟံးမူဒါလၢ ပိၣ်ခွါလၢအသူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်ကမၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်မၤပတုၣ်ကွံၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကသ့ ARM ခံၤဒ်လဲၣ်

တၢ်အေကၢ်အေကၢ်လၢအဟ့ၣ်ကၢၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

ARM အံၤမ့ၢ်ဒဲးတၢ်အေပတီၢ်တၢ်အေကၢ်အေကၢ်လၢအဟ့ၣ်ကၢၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီဒီးတၢ်ပညာၣ်လၢကယံးစ့ၣ်ကၢၤပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီဒီးကသုခိၣ်မူကဒါကၢၤအေဒီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ARMအံၤဆၢပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီတကးဒီးပုၤလၢမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်ဆူ Counselingတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်ထံၣ်,တၢ်မၤစၢၤကသံၣ်ကသီ,တၢ်မၤစၢၤသဲးစး,ဒီးပုၤတၢ်တၢ်မၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၢ်ခဲလၢၢ်အိၣ်အပတီၢ်တၢ်အံၤသန့ၣ်က့ၤ,တလိၣ်လၢပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီတဖၣ်ကဘၣ်မၤထွဲဝဲခဲလၢၢ်ဘၣ်.တၢ်အပတီၢ်တၢ်အံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်ဒီးကြးသ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ပတီၢ်ကိးပတီၢ်ဒီးစ့ၣ်စ့ၣ် ပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ တၢ်ကဘၣ်တဲးဒီးအံၤဒီး အဝဲကမၤအကစၢ် တၢ်ဆၢတၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤတၢ်ကဘၣ်ပာ်ကဲအဝဲအတၢ်ဆၢတၢ်တၢ်ဒီးဒိကန့ၣ်အီၤကိးပတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.လၢARMအသးကံၢ်ပုၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒီးပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီန့ၣ်လီၤ.

ARMအခိၣ်ထံးတပတီၢ်မ့ၢ်ဝဲARMအဂ့ၢ်အကျိၤဒုးန့ၣ်ပုၤဝဲARMတၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤယုၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတိၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ပတီၢ်ဝဲအံၤဒုးန့ၣ်ဝဲကျိၤကျဲအပတီၢ်လၢအလီၤဆီလိၣ်အသးတဖၣ်,ပုၤခိၣ်သ့ၣ်တၢ်လၢအပတီၢ်ဝဲအံၤအပုၤဒီးတၢ်ဆၢကတိၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢARMအခိၣ်ပုၤတကတီၢ်အံၤပာ်ဖျါဝဲပုၤတၢ်တၢ်တၢ်အမူအဒါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ပတီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.လၢအဖီလၢတခါအိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲတနီၤလၢကဲထီၣ်အသးသ့ဒီးနကကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်ဘၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိတဖၣ်လၢအပၣ်ယုၣ်လၢကျိၤကျဲအဝဲအံၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်တ့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢအကဲထီၣ်သးဒီးသိးကမၤနၢၤကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်အံၤတၢ်ပာ်ဖျါစ့ၣ်ကိးအီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတနီၤနီၤမ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ဆၢကတိၢ်ဖးယံၣ်အဂီၢ်ဒီးတကဲထီၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖျိၣ်လၢပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီအံၤတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၢတၢ်အံၤကဲထီၣ်တၢ်တြီဆၢတၢ်စ့ၣ်ခိၣ်တကးလၢကကဲထီၣ်သ့ၣ်လၢဆူမဲၣ်ညါအဂီၢ်စ့ၣ်ကိးလီၤ.

လၢARMအပုၤလံၣ်ဘျူးစဲအိၣ်ဝဲသၢဘၣ်လီၤ.လံၣ်ဘျူးစဲတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ကရၢကရိလၢဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်အမံၤဒီးအလီၤတဲစိနီၢ်ဂံၢ်တဖၣ်လီၤ.လံၣ်ဘျူးစဲအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်သးဂ့ၢ်ဂီၢ်အူကသံၣ်န့ၣ်လီၤ.လံၣ်ဘျူးစဲသၢတခါဟ့ၣ်ကူၣ်နၢၤလၢနကဒုးအိၣ်ထီၣ်နကစၢ်ဒုးန့ၣ်ARM အလံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ARMဝဲအံၤပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနၢၤလၢနကမၤနီၣ်မၤယါတၢ်အကျိၤအကျဲလၢနကသ့အီၤတဖၣ်လီၤ.

ဒ်ပတဲတ့ၢ်အသိးARM အံၤမ့ၢ်တၢ်မၤပတီၢ်လၢတၢ်ဆီတလဲအီၤသ့ဒီးပတူၢ်လိၣ်မုၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးတၢ်တမံၤလၢလၢအကဲဘျူးကဲဖျိၣ်ဒီးဘၣ်ထွဲလိၣ်အသးဒီးARM အံၤလီၤ.ပစံးကဒီးအသီတဘျီလၢARMအံၤမ့ၢ်ဒုးတၢ်စံးဆၢတနီၤလၢတၢ်စ့ၣ်ခိၣ်တကးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပပာ်ပနီၣ်တၢ်စ့ၣ်ခိၣ်တကးလၢကဲထီၣ်သးလၢမုၢ်မဆါတနီၤအံၤဒီးတဆၢမုၢ်လၢလၢပကဟ့ၣ်ထီၣ်ဒီးဒုးကဲထီၣ်ပုၤခိၣ်ပုၤယၢၤတဖၣ်လၢအကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤဆူပုၤတူၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီတကးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်စ့ၣ်ခိၣ်တကးအံၤတမ့ၢ်တၢ်အဆၢလၢပုၤလၢအဂီၢ်ဘၣ်.ဒီးကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပုၤကိးဂၤပုၤယုၣ်ရဲၣ်ကျဲဒီးရဲၣ်မုၢ်ကျိၣ်ဝဲၤကွၢ်,ပုၤဂ့ၢ်ဝဲဒီးထံၣ်ရၢၢ်ကိၢ်သးလၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်စ့ၣ်ခိၣ်တကးအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအယုၣ်ကၠၢတၢ်ခံးဆၢတၢ်သၢ်ပီ “ARM”

ARM တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်

- ◆ ပုၤကိးဂၤဒဲးလၢအမၤတၢ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအထီၣ်ဒါပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အံၤမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်အကၢ်အကၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်ပၢ်တၢ်ခူသ့ၣ်Confidentiality ဒီးကဘၣ်မၤထွဲအီၤန့ၣ်လီၤ.
- ◆ ကလုၢ်န့ၣ်ပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကရၢလၢမၤဗၣ်ညါ(ကရၢလၢအတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲ)တဖၣ်အသိးကပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်မၤထွဲတၢ်သ့တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးဖျိမုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
- ◆ ပုၤလၢဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဘၣ်ဘျူးဘၣ်ဖျိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ◆ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအံၤမ့ၢ်ဝဲ ARM အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤတၢ်ဆၢတံၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆၢတံၢ်အံၤတၢ်ကဘၣ်ပၢ်ကဲအီၤဒီးမၤထွဲအီၤန့ၣ်လီၤ.
- ◆ တၢ်သ့တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးဖျိမုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီအယိအံၤတဘၣ်တၢ်ပၢ်လီၤဆီအီၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်ဖးဒိၣ်လၢအမ့ၢ်မုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီ,ကလုၢ်တၢ်လီၤဆီဒီးတီၤပတီၢ်တၢ်လီၤဆီအံၤဘၣ်.
- ◆ တၢ်ဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလၢကဲထီၣ်သးသ့ဒီးတၢ်ဒူးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ပုၤတၢ်ခိၣ်ယၢလၢပိၣ်မုၢ်အဂီၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရူၤဒိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကမၤပတုၣ်ကွံၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကၢၢ်အကၢၢ်လၢအဟ့ၣ်ကၢၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

နီၣ်ခိၣ်	တၢ်ခံးတၢ်မၤအဝၢၣ်တၢ်ဖၣ်	ပုၤလၢကတၢၢ်သ့ၣ်မၤသးတၢ်ဖၣ်	တၢ်ဆၢကတၢၢ်
၁.	ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်, တဲၤတၢ် ပုၤလၢအဆိၣ်တၢ်တၢ်တၢ်	ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်, ဆဲးကျိးဒီးပုၤအဆိၣ်တၢ်တၢ်တၢ်	တၢ်အံၤဒီးသန့ၤထီၣ်သးလၢ ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ် အတၢ်အိၣ်သးအဖိခိၣ်. (ARM)အံၤတၢ်ကသုၤအိၣ်ဖဲ တၢ်ကထီၣ်သးလၢသၢလါအတီၢ်ပုၤသ့ၣ်လီၤ.
၂.	ပုၤလၢတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်အဆိၣ် တၢ်တၢ်, တဲၤတၢ်ပုၤတၢ် တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် အတၢ်ကရၢကရီၢ် မ့ၣ်တၢ် သးလၢကရၢ(NGO) အဆိၣ်	ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်, ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးဒီးအဆိၣ်တၢ်တၢ်တၢ်, ပိၣ်မ့ၣ်အတၢ်ကရၢကရီၢ် (Counselor) မ့ၣ်တၢ် (NGOs) (Counselor)	ပုၤလၢတၢ်တၢ်တၢ်တၢ် အဆိၣ်တၢ်တၢ်တၢ် ကဆဲးကျိးဒီး အတၢ်ကရၢကရီၢ် သ့ၣ်အသ့ၣ်လၢအဆိၣ်အရူၤကတၢၢ်
၃.	ပုၤမၤတၢ်တၢ်တၢ်, တပုၤတဲၤ ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် တၢ်တၢ်တၢ်	ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ် (counselor) ကသံၣ်ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်, ပုၤက တီၢ်ကျိၣ်ထံတၢ်ဒီး ပုၤနီၣ်သိလ့ၣ်ဖိ	ပိၣ်မ့ၣ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်ဖဲအဘၣ်တၢ်မၤတရီၢ်တၢ်အိၣ်ဖဲ, ကဘၣ်တၢ် န့ၣ်အိၣ်ဖဲကသံၣ်ပုၤဂီၢ်အုၤလၢအတြီၤအဟ့ၣ်သးအိၣ်ထီၣ်အံၤလၢ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ် အတီၢ်ပုၤမ့ၣ်သ့ၣ်, လၢစ့ၤန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပုၤမ့ၣ်တၢ်ဒီးလၢအရူၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် လၢတၢ်ဆါဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်မၤကွၢ်ပုၤတၢ်တၢ် တၢ်ဖိတၢ်အံၤဖဲအပဲၤပျီထီၣ်အသးဖဲတၢ်မၤတရီၢ်တၢ်အိၣ်ဖဲတၢ်တၢ် တရူၤလၢအလုၢ်ထံမၤကဆိၣ်အလီၤ, ဆိတလဲတၢ်ကတၢၢ် မ့ၣ်တၢ် ဆိၣ်ဆါ ဒီးဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဒ်လၢအခိၣ်ထံးတပတီၢ်အသိး တၢ်ဆါဟံၣ်အလီၢ်ခါ သးကသံၣ်သရၣ်တဖၣ်ကကိးဝဲပၤကီၢ် (police) သ့ၣ်, ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ် အိၣ်ဒီးလၢပၤကီၢ်ကဟဲတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်မ့ၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ဆါကတီၢ်လၢကဆါ တၢ်လၢခံသ့ၣ်စ့ၣ်ကိးလီၤ.
၄.	ပုၤမၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ် မ့ၣ်တၢ် မၤတၢ်ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်	ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ် (counselor) ပုၤတဖၣ်, လၢပုၤတၢ်တၢ်တၢ် ယုၤထၢထီၣ်အံၤလၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤ.	တၢ်မၤစၢၤအံၤ ကလဲၤသးတုၤလၢ အပတီၢ်တဆံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တစ်အကျိုးအကျေးအလှည့်ကားတစ်ခံးဆာတဘျီပဒါ “ARM”

၅.	<p>ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီး ပုၤလၢ အမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒိၣ်</p>	<p>လၢပုၤဘၣ်တၢ်ဖိဒီးတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒိၣ်-ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ,ပိၣ်မုၢ်ကရၢခိၣ်န့ၢ်,counselor,ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ,ဒဲကဝီၤခိၣ်န့ၢ်,UNHCR ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒီး-ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ,counselor, NGOsပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒီးတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒီး,ပီၢ်ရိၤ,ပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်ခိၣ်မံၤရှၢၣ်</p>	<p>တၢ်ဆဲးကျိးကရၢလၢ အိၣ်ဒီးတၢ်သးကညီၤတဖၣ်, ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခံးဆာတဘျီပဒါဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ဒီးပိၣ်မုၢ်ကရၢ, NGOs အတၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်.</p>
၆.	<p>ပုၤမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒိၣ်</p>	<p>လၢပုၤဘၣ်တၢ်ဖိဒီးတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒိၣ်-ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ,ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ,ပုၤနီၤသိလ့ၣ်ဖိ,ပၤကတိၤမုၢ်,UNHCR ဒီးပုၤလၢသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒီး-ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ,NGOsပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒီး,ပုၤအုၣ်ကီၤသး,ပုၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ,ပၤကတိၤမုၢ်ဒီးပုၤလၢသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ်.</p>	<p>ပၤကတိၤတဖၣ်ကလုၤသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး ကဖိၣ်ပဲ ပုၤလၢအမၤတရီၤတပါတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ကတၢ် တၢ်ဂ့ၢ်မုၢ်ကဲထီၣ်တဖၣ်တဘျီပဒါဒီးပၤပျါထီၣ်ဆူပၤကတိၤအိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်, ပိၣ်မုၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်အံၤ ပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူ ပၤကတိၤအိၣ်တဘျီလၢလၢသ့ၣ်ဒ်လၢသၢလၢအတီၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤ အသးမုၢ်စၢ်န့ၢ်ဒီး(၁၈)နံၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤတရီၤတပါအီၤလၢပုၤဒီးဖုမ့တမ့ၢ်တၢ်သူတၢ်စုကဲၤတခါခါန့ၣ် ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤန့ၣ်ပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤသ့ၣ်လၢ အနံၣ်(၁၀)အတီၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.</p>
၇.	<p>တၢ်ဖိဒိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒိၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဒိၣ်</p>	<p>လၢပုၤဘၣ်တၢ်ဖိဒီးတဖၣ်ကၢပၤပျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ဖိဒိၣ်-UNHCR, ကျိၣ်တဲၣ်NGOs လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်,ပုၤအုၣ်ကီၤတၢ်ဖိ, ပုၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ, ပၤကတိၤပုၤထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢ, ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ် - NGOs ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟံးမုၢ်ဒါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်တဖၣ်, ပုၤအုၣ်ကီၤတၢ်ဖိ,ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ,ပၤကတိၤဒီးပုၤထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢ</p>	<p>ပၤကတိၤကဘၣ်ယုသမံၤမိးတၢ်ဂ့ၢ်ဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါက့ၤပုၤလၢ အတီၢ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢတဂၤလၢတလါအတီၢ်ပုၤ.ပၤကတိၤကဘၣ်ပံးယၢ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤသးကိးမံၤဒဲး.</p>

တၢ်အေကၢ်အေကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

၈၀.	ခေံၣ်ခိးကွီၢ်အေတၢ်ဆၢတၢ်သ့ၣ်	<p>လၢဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲးအေတၢ် - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, ပိၣ်မုၢ်ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟံးမူဒါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သး, ပုၤတၢ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, UNHCR, ပီၢ်ရီၤ, ဒဲးကဝီၤခိၣ်န့ၢ်</p> <p>ပုၤမၤတၢ်ဖိခဲးန့ၢ်လီၤကီၢ်ပုၤတၢ်ဖိ - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, ပိၣ်မုၢ်ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟံးမူဒါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သး, NGOs ပုၤတၢ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, ပီၢ်ရီၤ,</p>	<p>ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ, ပၤကီၢ်ဖဲအတီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူ စံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအလီၢ်ချ့ဆံးအါလဲၣ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ် ယံၣ်ဝဲသၢလၢတုၤလၢခဲန့ၢ် တချုးဒ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤတုၤဆူစံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအလီၢ်ဒီးဘၣ်န့ၢ်လီၤ. (ပုၤမၤကမၢ်တၢ်ဖိတဂၤ မ့ၢ်ဟ့ၣ်စ့န့ၢ် တၢ်မူးအဝဲအံၤ ကဘၣ်တုၤဆူ စံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအလီၢ် လၢယုလၢအတီၢ်ပုၤန့ၢ်လီၤ. ပုၤမၤကမၢ်တၢ်ဖိတဂၤ မ့ၢ်တဟ့ၣ်စ့န့ၢ် တၢ်မူးကဘၣ်တုၤဆူ စံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအလီၢ်လၢ (၈၄)သီအတီၢ်ပုၤန့ၢ်လီၤ.</p>
၉၀.	ဖဲတၢ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၢ်အေတၢ်ကတီၢ်	<p>လၢဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲးအေတၢ် - UNHCR, ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, ပုၤအုၣ်ကီၤသး, ပိၣ်မုၢ်ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢအဟံးမူဒါလၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သး, ပီၢ်ရီၤ, ပုၤကျိၣ်ထံတၢ်ဒီးပုၤနီၣ်သိလ့ၣ်ဖိ</p> <p>ပုၤမၤတၢ်ဖိခဲးန့ၢ်လီၤကီၢ်ပုၤတၢ်ဖိ - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, NGOs ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ အဟံးမူဒါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သး, ပီၢ်ရီၤဒီးပုၤကတီၢ်ကျိၣ်ထံတၢ်</p>	<p>ဖဲတၢ်ထီၣ်စံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအဆၢကတီၢ် ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤ ကဘၣ်လဲၤထီၣ်ဆူစံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤတဘျုးဘျီလၢတနံၣ်ဒီး ခဲန့ၢ်အတီၢ်ပုၤန့ၢ်လီၤ.</p>
၁၀၀.	စံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ	<p>လၢဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲးအေတၢ် - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ UNHCR ပိၣ်မုၢ်ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိ, ပုၤဟံးန့ၢ်တၢ်ကစီၣ်ဖိ,</p> <p>ပုၤမၤတၢ်ဖိခဲးန့ၢ်လီၤကီၢ်ပုၤတၢ်ဖိ - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, NGOs, ပိၣ်မုၢ်ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟံးမူဒါလၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သး, ပုၤဟံးတၢ်ကစီၣ်ဒီးပၤကီၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်</p>	<p>ဖဲတၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်မူးသီသီ ဆူပၤကီၢ်အိၣ်အခါစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကဘၣ်သမံသမံးဒီးဆၢတၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤကယံၣ်ဝဲလၢ တနံၣ်ဒီးခဲန့ၢ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၢ်လီၤ. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤကယုထီၣ်ဝဲမ့တမ့ၢ်တယုထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤတၢ်ဖိကမၤစၢၤအီၤလၢနီၢ်သးအတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒီးပုၤလၢသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိပိၣ်မုၢ်လၢဟဲန့ၢ်လီၤကီၢ်ပုၤ တဖိးသဲးတဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ် တၢ်ကဆုၤကဒါက့ၤအီၤဆူအကီၢ်ဒဲးဖဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဝဲတၢ်ဝဲအခါန့ၢ်လီၤ.</p>

တၢ်အဂၢၢ်အကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်ဘျီယီ “ARM”

	ခေဉ်ထံးတပတီၢ်	ဒဲကဝီၤပိၢ်မုၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ ဒီးပိၢ်မုၢ်လၢအဟဲန့ၢ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးတဖၣ်
၁	ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤတဲဘၣ် ပုၤလၢအဆိကတၢ်တဂၤ	<p>ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးအီၤ အဆိကတၢ်တဂၤ အမူအဒါ</p> <p>ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤကတဲဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဆိကတၢ်ဆူအတံၤသကိးလၢအရူဝဲဘူးကတၢ်ဒီးအီၤတဂၤ, ပုၤအုၣ်ကီၤသး, အဘူးအတံၢ်မ့တမ့ၢ် ပုၤတဂၤလၢလၢအအိၣ်ဘူးဒီးအီၤဖဲတၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးအီၤအခါ. ပုၤအဝဲအံၤကဘၣ်ကျိးစး</p> <p>က) ဒိကန့ၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအတၢ်ကတီၤ</p> <p>ခ) န့ၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်သးကညီၤ</p> <p>ဂ) တဘၣ်ပၢ်ဒုၣ်ပၢ်ကမၣ်, ပၢ်ထံနီၤဖးမ့တမ့ၢ်ဒုၣ်ဒုၣ်စံးအါအီၤဘၣ်.</p> <p>ဃ) စံးဆၢကဒါက့ၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအတၢ်လိၣ်ဘၣ်.</p> <p>င) န့ၣ်ညါအီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်လးဒီးပိၢ်မုၢ်အတၢ်ကရၢကရိ</p> <p>စ) ဟ့ၣ်ထီၣ်နတၢ်မၤစၢၤလၢနကလဲၤဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤဆူပိၢ်မုၢ်အတၢ်ကရၢကရိမ့တမ့ၢ် NGOs အအိၣ် (ဒ်လၢလိၣ်ဘျးစဲ ပၢ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်လးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်)</p> <p>ဆ) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်တဟ့ၣ်နအခွဲးဘၣ်ဒီးတဘၣ်န့ၣ်ညါပုၤနီတဂၤတဂ့ၤ. ပၢ်ယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤဘၣ်ဘၣ်ဘၢတက့ၢ်. ဒ် ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးအီၤအဆိကတၢ်တဂၤအမူအဒါအသိးကဘၣ်မၤစၢၤဒီးစံးဆၢကဒါက့ၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဘျီယီ, တမ့ၢ်လၢပကဟံးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢ ပုၤဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါအီၤတဂၤအအိၣ်ဘၣ်.</p>

ခေဉ်ထံးတပတီၢ် - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤ တဲဘၣ်ပုၤလၢအဆိကတၢ်တဂၤ

တၢ်အေကျိၤအေကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

တၢ်ခိၣ်ပျီၣ်တၢ်ဖိ-တၢ်တုၤတီၢ်	တၢ်လၢအကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်.
က) ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ပုၤတၢ်အပူၤ အဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ အဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ် ခိၣ်တကးဒီးတၢ်မၤတရီၤတပါနီၣ်တမံၤဘၣ်.	၁) ဟ့ၣ်နီၤလီၤလံာ်က့ၢ်ဖိ, လံာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, လံာ်ဂီၤပၤန့ၣ်ဘၣ်ယး တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး ဒီးတၢ်မၤတရီၤတပါအမူး မ့ၢ်ကဲထီၣ်သး ကဘၣ်မၤဒဲလဲၣ် (အဒိတဘၣ်လုၣ်ထံဘၣ်)
ခ) ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ပုၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ် တအိၣ်ဒီးတဲတၢ်ဒီး ပုၤနီၣ်တဂၤဘၣ် (ပျံၤတၢ်,မဲာ်ဆူး,သးဒိၣ်)	၂) ဟ့ၣ်ဒူးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဒူးန့ၢ်ပၢ်ပိာ်မုၢ်လၢဒဲကဝီၤပုၤဒီးပိာ်မုၢ်လၢအန့ၢ်လီၤကီၢ်ပုၤ တဖၣ်သးစးတဖၣ်အကျိၤထီၣ်ဘိ
ဂ) ပိာ်မုၢ်တဖၣ်တန့ၢ်အိၣ်ပုၤအဂၤဘၣ်	၃) ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်လၢပုၤတၢ်အပူၤထီၣ်ဘိ.
ဃ) ပုၤလၢ တၢ်တဲဘၣ်အိၣ်အဆိကတၢ်တဂၤ မၤအမူအဒါတလၢပဲၤဘၣ်. မ့ၢ်လၢပိာ်မုၢ်မ့တမ့ ပိာ်ခွါန့ၣ် တသ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်မူးအံၤဘၣ်, ပိာ်မုၢ်မ့တမ့ပိာ်ခွါတဂၤအံၤ ကဲဝဲထံနီၣ်ဖး ဆၢတဲာ်ဘၣ်ဖးတၢ်သ့	၄) ဆဲးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်ဘၣ်ယး တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအဟဲကဲထီၣ်အသးလၢ မုၢ်ခွါ တၢ်လီၤဆီလိာ်သးလၢပုၤတၢ်အပူၤထီၣ်ဘိ. ၅) ဟ့ၣ်နံၤဖုၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ယး(counseling)အတၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖၣ်ဆူပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤအအိၣ်
င) ပိာ်မုၢ်မ့တမ့ပိာ်ခွါတဂၤအံၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တသ့ၣ်ညါပိာ်မုၢ်အတၢ်ကရၢကရိဘၣ်.	၆) ဒူးသ့ၣ်ညါပိာ်မုၢ်အတၢ်ကရၢကရိလၢပဆဲးကျိးအိၣ်သ့, အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ အကျိၤအကျဲ. ၇) ရၢလီၤပိာ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိဒီး NGOs ဒီးပုၤလၢအဟံးမူဒါလၢကမၤစၢၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ခါအံၤ တဂၤ အလီၤတဲစိနီၣ်ဂံၢ်လၢဒဲကဝီၤတဖျါဘၣ်တဖျါန့ၣ် ဒီးကဝီၤတဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်.
စ) ပုၤလၢတၢ်တဲဘၣ်အိၣ်အဆိကတၢ်တဂၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အတၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အကျိၣ်အစ့တအိၣ်, တမ့ၢ်ပုၤလၢအဖိသဲးစးလၢကမၤစၢၤပုၤတၢ်တဖၣ်တဂၤအံၤဘၣ်.	၈) အိးထီၣ်လီၤတဲစိကလီၤလၢတၢ်ကိးအိၣ်န့ၢ်ကိးဘျိဒဲး(တလၢာ်စ့ဘၣ်)

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအပၣ်ကၢ်တၢ်ခဲးဆၢတၢ်သၢ်ပိ “ARM”

	ခံပတီၢ်တပတီၢ်	ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအပၣ်န့ၣ်လီၤကိၤပုၤတဖၢးသဲးစးဒီးပုၤဘၣ်ကိၤဘၣ်ခဲးလၢ	အခိၣ်လၢဒဲးကိၤ	ချၢတပၣ်အခိၣ်
J	ပၣ်ပျီၤတီၢ်တၢ်မုၢ်စုၤ တီၢ်မုၢ်တၢ်ကရၢ ကရိမုၢ်တမ့ၢ်(NGOs)အခိၣ်.	<p>ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးဒီးအိၤအခိၣ်ကတၢ်တၢ်</p> <p>ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးဒီးအိၤ အဆိကတၢ်တၢ်မၤဝဲသ့တဖၣ်.</p> <p>က) ကဘၣ်လဲၤဆၢပုၤတူၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဆူပိၣ်မုၢ်ကရၢအအိၣ်</p> <p>ခ) အိၣ်ယုၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ(မုၢ်တမ့ၢ်)က့ၤသ့, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဆူအတၢ်ဆၢမုၢ်လၢ (အတၢ်ဘၣ်သး) အဖိခိၣ်လီၤ.</p> <p>ဂ) ပၣ်ယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၢဘၢ</p> <p>တီၢ်မုၢ်ကရၢဒီး(NGO)တပၣ်အမူအခါ</p> <p>တီၢ်မုၢ်ကရၢဒီး (NGO) တဖၣ်အမူအခါလၢကြၢးမၤဝဲတဖၣ်.</p> <p>က) ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လီၤတဖၣ်တၢ်လီၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်.</p> <p>ခ) ဒိကန့ၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဆူအတၢ်ကတိၤ</p> <p>ဂ) ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢနီၢ်သးတကပၤ</p> <p>ဃ) တဲဘၣ်အိၤလၢတၢ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ဒဲးလဲၣ်အဂ့ၢ်</p> <p>င) တဲဘၣ်အိၤလၢတၢ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂ့ၢ်အကျိၤ, အကျိၤအကျဲၤတဆိဘၣ်တဆိ.</p> <p>စ) သံကွၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ မ့ၢ်အကတိၤပၣ်အသးလၢကလဲၤဒီးကွၢ်အသးလၢတၢ်ဆၢဟံၣ်လံၤခါ.(ကဘၣ်လဲၤဆူတၢ်ဆၢဟံၣ်လၢအဆိအချ့, တဘၣ်သ့ဃၤမၤကဆိဒီးဆိတလဲတၢ်ကူတၢ်သိးဘၣ်.)</p> <p>ဆ) တီၢ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိမုၢ်လိၣ်ဘၣ် (NGOs) အတၢ်မၤစၢၤဒီးဆဲးကျိးဒီး(NGOs) ဒီးယုၤအဝဲသ့တၢ်မၤစၢၤသ့.</p> <p>ဇ) NGOs ကဘၣ်ယုၤထၢပုၤအခိၣ်တၢ်လၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးတီၢ်မုၢ်ကရၢတဖၣ်.</p> <p>ဈ) ပုၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်ကလဲၤဆၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဆူအဆူကသံၣ်ဝဲၤဒၢး (Clinic)</p> <p>တ) ပုၤလၢအပၣ်ယုၤလၢတၢ်မုၢ်တဖၣ်အံၤကိးဂၤ ကဘၣ်ပၣ်ယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဘၣ်ဘၢဘၢ.</p> <p>ထ) ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်တၢ်လီၤတဖၣ်တၢ်လီၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဝဲယုၤဒီးပုၤမၤစၢၤတၢ်တၢ်.</p>	အမူအခါဒဲးတၢ်ဆၢကတီၢ်အဝဲခံၤ	

ခံပတီၢ်တပတီၢ်- ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးဒီးအိၤအခိၣ်ကတၢ်တၢ်
 လဲၤဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဆူအဆူကသံၣ်ဝဲၤဒၢး (NGO) အခိၣ်

တၢ်အေကၢ်အေကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲးလၢကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်လၢအဂ့ၢ်တဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> ပကဟ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဘၣ်ဘၢဘၢ လၢပုၤတၢ်အပူၤန့ၣ်ကီၢ်ဒိၣ်မး. (ပုၤတၢ်အပူၤအိၣ်အါမး) 	<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ကတၢၣ်ပီၣ်လိာ်သးဘၣ်သးတၢ်ဘျၢလၢ တၢ်ဟ်ယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၢအံၤ ဆူကရၢဖိလၢအဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤတဖၣ်အအိၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> တၢ်လိာ်တၢ်အလိာ်အံၤပကဟ်အီၤလၢတၢ်လိာ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၢအလိာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲးဒိၣ်မးလီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> လၢဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲးကဝီၤပူၤ မၤသကိးတၢ်ဒီးဒဲးကဝီၤကမံးတံးခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် လၢကဟံးန့ၢ်စၢၤ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> ပိာ်မုၢ်ကရၢတဖၣ်တအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကထီၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိာ်ဒီးမၤလၢပုၤတၢ်ပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဆူပိာ်မုၢ်ကရၢခၢၣ်စးလၢတၢ်ယုထၢအီၤတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖး (counseling) ဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> ခိဖျိပုၤကညီၤလၢအသ့အဘၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိပူၤအိၣ်စ့ၤအယီၤ, တၢ်ဟ့ၣ် (counseling) ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်စ့ၤကိးဒီးတၢ်မၤလၢအဂၤ, တအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဟ့ၣ်(counseling) လၢလၢပုၤပုၤဘၣ်.(counseling) တၢ်မၤအံၤတၢ်တထံၣ်အိၣ်ဒီးအမ့ၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအပတီၢ်တခါအသိးဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ကယုထၢထီၣ်ပုၤတၢ်ဒီးသိး ကကဲထီၣ်ဘၣ်(counselor) လၢအတၢ်ကရၢကရိဒဲးအပူၤ, တၢ်ကယုထၢထီၣ်ပုၤလၢကထီၣ် (counseling) တၢ်မၤလိာ်ဒီးပုၤလၢအဖျိထီၣ်တၢ်မၤလိာ်ဖိတဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မၤက့ၤတၢ်မၤဒီးအမ့ၢ် (counselor) တဂၤအသိးလီၤ.
<ul style="list-style-type: none"> တဘျီတခိၣ်ပိာ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ် အိၣ်လၢတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲးအပူၤ (အဒိ- ကျီၣ်တဲၣ်ပၤကီၢ်ဟးယုတၢ်လၢဝဲဒၤပူၤ, ဘၣ်ပတုၣ်ဝဲဒၤအတၢ်မၤ, ဆဲးမၤတၢ်တသ့, ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဟးထီၣ်တၢ်မၤလၢတဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအဘူးအလဲနီတမံၤဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ဒုးသ့ၣ်ညါ (NGOs) လၢဟီၣ်ကဝီၤဒိတဘျီ ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်တဖၣ်လၢနတၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤမၤနီၣ်မၤယၢ်တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်.

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

	သၢၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်	ပိၣ်မ့ၢ်ကရၢဒီး(NGOs) ဝှၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဓမ္မဇၢဒါ.
၃	<p>တၢ်ခါတၢ်တီၢ်, ကသံၣ်ဝဲၤဒၢး</p>	<p>ပှၤလၢကမၤစၢၤတၢ်တၢ်အံၤ ကဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အိၤလၢပိၣ်မ့ၢ်ကရၢ မ့တမ့ၢ် (NGOs) လၢကမၤစၢၤတၢ်မူးတခါအံၤအဂီၢ်လီၤ.</p> <p>ဝှၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဓမ္မဇၢဒါ</p> <p>က) လဲၤဆၢပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်ဆုတၢ်ဆါဟံၣ်-ကသံၣ်ဝဲၤဒၢး</p> <p>ခ) ပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်တၢ်ဖိတၢ်မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ပှၤလၢကကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်, ပှၤလၢကမၤစၢၤအိၤန့ၣ်ယုန့ၣ်အိၤတက့ၢ်. မ့တမ့ၢ်အိၣ်ခိးအိၤတက့ၢ်.</p> <p>ဂ) ယုန့ၣ်ကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်လၢပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်အဂီၢ်. (တဘၣ်မ့ၢ် ကသံၣ်သရၣ်ပိၣ်ခွါဘၣ်.)</p> <p>ဃ) တဲဘၣ်ကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ယၢ်ကသံၣ်ဆု ပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်အိၣ်, တချုးလၢအဲၤဒံးဆုတၢ်ဆါဟံၣ်ဘၣ်. (အိၣ် - ဝှၢ်မၤစၢၤကသံၣ်ဒီသဒၢဟုးသး)</p> <p>င) လၢပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ယုန့ၣ်အိၤ(ကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်)</p> <p>စ) မၤလီၤတၢ်ဒံးသိး ကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်ကမၤပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်ဖျါလိၣ်က့ (report form) အဂီၢ်.</p> <p>ဆ) ပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်တၢ်ဖိတၢ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲ န့ၣ်ဒိကန့ၣ်န့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲလၢတၢ်ရဲၣ်ပှၤသ့ၣ် တဖၣ်(ဒံးသိးပကတဲဘၣ်က့ၤ ပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်လၢခံကသ့အဂီၢ်)</p> <p>ဇ) ရဲၣ်ကျဲၤယၢ်လၢကဟ့ၣ်ကသံၣ်ကသီအပှၤ</p> <p>ည) ဟံၣ်ယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လဲၤလၢတၢ်တီၢ်တဖၣ်ဘၢဘၢ.</p> <p>တၢ်ခါတၢ်တီၢ်ဓမ္မဇၢဒါ</p> <p>က) ရဲၣ်ကျဲၤယၢ်တၢ်လီၤသဒၢတတီၤ လၢကထံၣ်လိၣ်သးဒီးပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ် ဖိဒီးဟံးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢအပူၤကွံၣ်တဖၣ်</p> <p>ခ) တဲဘၣ်ပှၤတၢ်တီၢ်တဖၣ်တၢ်ဖိလၢ, တၢ်ပတံ(တီၣ်) ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢအကျိၤအကျဲ.</p> <p>ဂ) လၢတၢ်မၤကွၢ်တၢ်ဆါဒီးတၢ်ကူစါယါဘျါအဂီၢ်ရဲၣ်ကျဲၤယၢ်ကသံၣ် သရၣ်မ့ၢ်တက့ၢ်.</p> <p>ဃ) ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤကွၢ်လၢတၢ်ကသုအိၤလၢစံၣ်ညါပိတုအဂီၢ်ဒီးမၤပှၤန့ၣ် တၢ်ပၣ်ဖျါအလံၣ်က့ (Report form) ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်အဂုၤအဂၤလၢ အလိၣ်ဝဲလၢကွီၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အဂီၢ်.</p> <p>င) ဟ့ၣ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်အကသံၣ်ဒီသဒၢဟုးသး(တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ဟဲကထီၣ်သးလၢ တၢ်မံယုၣ်ဆုၣ်အဂီၢ်)</p> <p>စ) တၢ်ဆါလၢအဘၣ်ကူဘၣ်ကံၣ်သ့ၣ် ခိဖျါတၢ်မံယုၣ်လိၣ်သးဒီးအမ့ၢ် (STDs) စ့ၢ်ကိးဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကဒီသဒၢတၢ်ဆါအဂီၢ်. (အိၣ်- ယဲသဲတၢ်ဆါ)</p> <p>ဆ) မၤကွၢ်တၢ်ဆါလၢအဘၣ်ကူဘၣ်ကံၣ်သ့ၣ်ခိဖျါတၢ်မံယုၣ်လိၣ်သး (STDs) မ့တမ့ၢ် သ့ၣ်တၢ်ဆါကတီၢ်လၢကမၤကွၢ်တၢ်ဆါ လၢအဘၣ်ကူ ဘၣ်ကံၣ်ခိဖျါ တၢ်မံယုၣ်လိၣ်သး (STDs) လၢခံန့ၣ်အတီၢ်ပူၤ.</p> <p>ဇ) သ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ဆါကတီၢ်လၢ ကမၤကွၢ်ဒံးဝဲလၢဆုညါအဂီၢ် (အိၣ်- counseling ဒီးတၢ်မၤကွၢ်ဟုးသး, HIV counseling)</p> <p>ဝှၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဓမ္မဇၢဒါ</p> <p>က) တသ့ဖဲအသ့ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢလၢပှၤပှၤ</p> <p>ခ) တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါတမံၤလၢလံၤသံကွၢ်သံဒီးကသံၣ် သရၣ်သ့.</p> <p>ဂ) တဲဘၣ်ပှၤမၤစၢၤတၢ်တၢ်, ကထံၣ်လိၣ်သးလၢတၢ်ဆါကတီၢ်ဒီး တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤဖဲလဲၣ်န့ၣ်သ့ဝဲလီၤ.</p>

သၢၤတၢ်တီၢ်တဖၣ် - တၢ်ခါတၢ်တီၢ်, ကသံၣ်ဝဲၤဒၢး

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲဆၢတၢ်တၢ် “ARM”

တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢကဲထီၣ်သးသ့	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ပးလၢအဝၢတဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ဆါဟံၣ်တဖၣ် တအံၣ်ဒီးပၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၣ် ဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ကမၤတၢ်တၢ်သးဒီး ဂ့ၢ်လိာ်လၢကဆဲးကျိးဒီးပၢၤကီၢ် 	<p>ပိာ်မုၢ်ကရၢဒီး (NGOs) တဖၣ်ကဘၣ်ဆဲးကျိးဒီး တၢ်ဆါဟံၣ်တဖၣ်လၢအဟီၣ်ကဝီၤ န့ၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်သကိးထီၣ်ဘိ.</p>
<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ဆါဟံၣ်တအိၣ်ဘူးဒီးဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ဆဲးကျိးဒီးပိာ်မုၢ်ကရၢလၢကတၢ်ပိာ်သကိးလၢတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်တဖၣ်လၢအဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်ဝဲ.
<ul style="list-style-type: none"> ပိာ်မုၢ်ကရၢဒီးကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိမၤသကိးတၢ်စ့ၤ 	<ul style="list-style-type: none"> ပိာ်မုၢ်ကရၢဒီးကသံၣ်သရၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဖျိာ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်လိာ်သးထီၣ်ဘိသိးကဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်နၢ်ပၢၤလိာ်သးဒီး အၢၣ်လိာ်သကိးတၢ်မၤအကၢ်အကၢ်တဖၣ် လၢခံဒိလိာ်အဘၣ်စၢၤ.
<ul style="list-style-type: none"> ပိာ်မုၢ်ကရၢမၤစၢၤပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိလိာ်အုၣ်သးတဖၣ်သ့, ဘၣ်ဆၣ်လၢကမၤစၢၤပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးလိာ်အုၣ်သးတဖၣ်အဂီၢ်ကကီၢ်ကခဲဝဲလီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> တဲဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူ (NGOs)အအိၣ်. ပိာ်မုၢ်ကရၢဒီး (NGOs) ခံဖုလိာ်ကအိၣ်ဖျိာ်ဒီးတၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်လိာ်သးသိးကသ့ၣ်ညါအမူအဒါလၢကဘၣ်မၤဝဲတဖၣ်လၢတဖုဒီးတဖုအဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကၢျိၤအကၢၤလၢအပၤတၢ်ကၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သၢၣ်ပၤ “ARM”

တၢ်သိၣ်တၢ်သီဖဲးဝဲခံးတၢ်ခံးန့ၣ်တၢ်ခံးထွဲကွၢ်ထွဲ တၢ်ခိၣ်ဆူၣ်ခိၣ်ချ့လၢ ဌၢၤမၤတၢ်ဖိန့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိသးစးဒီး ဌၢၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခိၣ်ခိၣ်.

ပၤကိးဂၤဒဲးအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကိးန့ၣ်တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လၢတၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပၤမၤတၢ်ဖိလၢအိၣ်ဒီးပၤမၤတၢ်ဖိလိာ်အုၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကူၤစါယျၢၤအသးထဲ(၃၀)ဘးဒ်တၢ်ယါၤဘျါသန့အသိးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပၤမၤတၢ်ဖိလၢအတအိၣ်ဒီးလိာ်အုၣ်သး ဒီးပၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိတဖၣ်န့ၣ် ကလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ လၢတၢ်ကရၢကရီၤအိၣ် လၢကဟ့ၣ်ကသံၣ်ကသီအပူၤ မ့တမ့ၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးဒီး ပၤတတၢ်ပၤမၤတၢ်ဖိဒ်သိးမၤစၢၤလီၤကသံၣ်ပၤကသ့အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်မူၤလၢအမူၤတၢ်မၤဆူၣ်မၤစးမၤတၢ်ရီၤတၢ်ခါအကၢၤလၢအကၢၤ

- တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါအမူၤဆူၣ်ကသံၣ်သရၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်တက့ၢ်.
- တဘၣ်ဆီတလဲန့ၣ်န့ၣ်သိး, လုာ်ထံ မ့တမ့ၢ်ဆံၣ်ဆါတချ့းလၢန့ၣ်လဲၤဆူၣ်ဆါဟံၣ်အခါဒီးဘၣ်တဂ့ၤ.
- ကသံၣ်သရၣ်ကမၤကွၢ်, သမံသမိးန့ၣ်ဒီး ကကွဲးလိာ်ပာ်ဖျါ (Report)လၢန့ၣ်ဂီၢ်.
- ကသံၣ်သရၣ်ကဟ့ၣ်န့ၣ်ဂီၢ်အူၣ်ကသံၣ်လၢအဒိသဒါဟုးသး ဒ်သိးကဒိသဒါပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, သုတအိၣ်ထီၣ်ဒီးဟုးသးတဂ့ၤအဂီၢ်.
- တၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်န့ၣ်ဂီၢ်အူၣ်ကသံၣ်လၢအဒိသဒါဟုးသးဘၣ်ဒီးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးဟုးသးခိဖျါပၤတရီၤတပါန့ၣ်အယီၤ,န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢန့ၣ်ကမၤလီၤတဲာ်န့ၣ်ဖိ ဒ်အဖိးသဲးစးတၢ်ဘျါအသိးသ့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်သရၣ်ကသံကွၢ်န့ၣ်လၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူၤအဝဲအံၤဆူၣ်ပၤကီၢ်အအိၣ်ခါန့ၣ်လီၤ.
- နယုထၢလၢန့ၣ်ကတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူၤတဘျီယီသ့မ့တမ့ၢ်အိၣ်ခိးဒီးဆိကမိၣ်ဝံၤ,နတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူၤလၢခံသ့ၣ်လီၤ.

မ့မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစး

- ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအသးန့ၣ်မ့ၢ်စၢ်(၁၈)န့ၣ်.
- ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးနးကျဲၤကျဲၤအယီၤ အကစၢ်ဒဲးဆါတဲာ်လီၤအသးတသ့ဘၣ်. အယီၤတၢ်ဆါဟံၣ်ပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် အိၣ်ဒီးမူၤလၢကဖးသ့ၣ်ညါပၤကီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ထဲတၢ်ဂီၢ်အံၤဘၣ်ဒီးပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤန့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဆါတဲာ်သ့ဖဲလၢကတဲဘၣ်ပၤကီၢ်မ့တမ့ၢ်တဲာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အေဂျီအေဂၞးလၢအဟ့ၣ်ကုၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပၤ “ARM”

တၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢကဲးထီၣ်ဆးသ့ၣ်တဖၣ်	တၢ်ဟ့ၣ်ကုၤတၢ်ခံးဆၢတဖၣ်

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

	လွံၣ်ပတီၢ်တပတီၢ်	လၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအန့ၣ်လီၤလၢတၢ်ပိၤတၢ်ပိၤသဲးခးတၢ်ပိၤ
၄	(NGOs) ဒီးပိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရီၤ တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ	<p>ပိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရီၤ (NGO) တၢ်ဆီၣ်ထွဲ</p> <p>က) မၤလီၤတၢ်ဒ်သိး ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကအိၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤလၢ အပူၤဖျဲးယုၣ်ဒီးပုၤလၢအမၤစၢၤအီၤတၢ်ဂၤ</p> <p>ခ) သံကွၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးမတၤလဲၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်အီၤဒ်သိးကအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢပုၤတၢ်လၢအဆၢအိၣ်ဝဲလၢ အသိးအကျါ.</p> <p>ဂ) လဲၤဟးအိၣ်သကိးပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီး မၤစၢၤဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖး (counseling) အီၤထီၣ်တိ.</p> <p>ဃ) တဲဘၣ်အီၤတၢ်မၤအကျါအကျါလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်ခဲလၢဒီး တၢ်အစၢၤဒီး တၢ်ဘျးတၢ်ဖိၣ်လၢကဲထီၣ် သးသ့ခဲလၢဒ်</p> <p>င) ဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကအိၣ်တၢ်အဂီၢ်, ဘၣ်ယးကျဲတဘိဘိဒီး သံကွၢ်အီၤတၢ်သံကွၢ် တဖၣ်.</p> <p>စ) မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါ, တၢ်ကစီၣ်တခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ်လၢအရၢဒ်ဒီးဒီးကြးဝဲဘၣ်ဝဲ, လၢတၢ်ကရၢကရီၤအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်အအိၣ်, ဒီးတဘၣ်ပၢ်ဖျါ ထီၣ်အမံၤဒီးအိၣ်တၢ်လီၤဘၣ်.</p> <p>ဆ) ကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်မၤအသးအတၢ်ပၢ်ဖျါလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒ်တၢ်ပၢ်ဖျါလံာ်က့ၤ Report form အသိး</p> <p>ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ</p> <p>က) ဒ်သိးသးကဘၣ်လီၤဘၣ်ခဲးက့ၤအဂီၢ် ကထုးတၢ်ဆၢတီၢ်ဖးယံၤညါ</p>

လွံၣ်ပတီၢ်တပတီၢ် - ပိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရီၤ (NGOs) တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ

တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးခၢၤတဖၣ်
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ကဘၣ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်ကရၢကရီၤအဂ့ၢ်အဂၤလဲၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယုၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒီး ဒ်သိးအသုတအိၣ်ဖျါတဂ့ၢ်အဂီၢ်လဲၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ မၤလီၤန့ၢ်ပိၣ်မုၢ်ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိကိးဂၤဒ်သိးကအိၣ်ဖျါတၢ်ပိၣ်သကိးတၢ်ဒီး ပုၤလၢအဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ထီၣ်တိ.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ပိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရီၤမ့ၢ်(NGO) ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢက ကွဲးလံာ်ပၢ်ဖျါထီၣ် (Report) အဂီၢ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ မၤလီၤဘၣ်ယးတၢ်ကွဲးတၢ်ပၢ်ဖျါတၢ်မူ အလံာ်ပၢ်ဖျါ (Report)

တၢ်အေကျိၤအေကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

လွံၤပတီၢ်တပတီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံၤ

- ◆ လွံၤပတီၢ်တပတီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံၤ, ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဆၢတၢ်လီၤအသးလၢ အဝဲတအဲၣ်ဒီးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤလၢဘၣ်, အဝဲကအဲၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒ်သိး အသးကဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးက့ၤအဂီၢ်အယံ, ပုၤတၢၢ်, ပိၣ်မုၢ်ကရၢၤဒီးဒဲကဝီၤကမံးတံၤခိၣ်န့ၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလီၤ.
 - ◆ အဝဲမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤလၢဘၣ်ဒီးမၤစၢၤအီၤဒ်အဝဲအတၢ်လိၣ်ဘၣ်အသိးတက့ၢ်.
- က) အဝဲကအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဘျၣ်ဘျၣ်ဘျၣ်ဘျၣ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤအတၢ်အိၣ်မူအသိ
- ခ) အဝဲကအဲၣ်ဒီး, ဒီးန့ၢ်တၢ်ကူစါယါဘျါလၢနီၢ်သးတကပၤ, တၢ်မၤဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးက့ၤနီၢ်သးအတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ် (အဲၣ်ဒီးဘျၣ်တၢ်ဘါတၢ်, counselling, Yoga, and meditation) ဒီးအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.
- ဂ) အဝဲကအဲၣ်ဒီးတဲၤဖျါထီၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ယးတၢ်မၤတရီၤတပါလၢကျဲအဂၤတဘီၣ်အမ့ၢ်, အဒိ-တၢ်တုၤတၢ်ဂီၤ, နဲၣ်တၢ်အဒိ (Drama) ဒီးတၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်လိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်အံၤတလိၣ်လၢအဝဲကဘၣ်မၤဝဲတခါဝံၤမးတခါဘၣ်. အဝဲမၤတခါမ့ၢ်ခံၤခါလၢတဘျီယီၤသ့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီး အဝဲကလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤန့ၢ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ဆၢတၢ်လၢကဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဆၢၣ် အဝဲမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီး ကဘၣ်မၤထွဲဝဲဒ်တၢ်ယံၤပတီၢ်တပတီၢ်အသိးန့ၢ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ဆၢတၢ်လၢကဟံးန့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်မၤ Legalaction ဒီးမၤထွဲတၢ်ယံၤပတီၢ်တပတီၢ်အံၤတက့ၢ်.

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအပၟၤကၠုၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၤပၤ “ARM”

ဖဲအပတီၢ်ဝဲအံၤ ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကပၢ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးလၢကဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ဆူညါ, ဘၣ်ဆၢအဝဲတပၢ်ဖျါထီၣ်ဒဲးလၢ ကတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်အံၤဆူ စံၣ်ညီၣ်ပီၣ်တုၤအလီၢ်ဒဲးဘၣ်. အဝဲဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤဆူ (UNHCR, ဒဲကဝီၤပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ, ပီၢ်ရီၤကရၢ, ပၤဂ့ၢ်ဝီၤခွဲးယၢ်ခိးမံးရှၢ) ဒီးပၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဖိကမိၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢကဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢဖဲအပတီၢ်ဝဲအံၤပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကဆဲးမၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူညါန့ၣ်လီၤ.

	ယဲၣ်ပတီၢ်ဝဲတပတီၢ်	ဖိၣ်မ့ၣ်ကရၢဒီး NGO အမူအခါပၤမၤတၢ်ဖိလၢအန့ၣ်လီၤကတီၣ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဒဲးဒဲးတပတီၢ်
၅	<p>ဖိၣ်မ့ၣ်ကရၢမ့ၣ် NGO ပၢ်ဖျါထီၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ သးကညီၣ်ပတီၢ်သ့ၣ်</p>	<p>က) ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဆူ ကွီၣ်တဲာ်ပီၢ်ရီၤကရၢအအိၣ်.</p> <p>ခ) ဒုးသ့ၣ်ညါပၤဂ့ၢ်ဝီၤခွဲးယၢ်ခိးမံးရှၢကရၢဘၣ်ယးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲ.</p> <p>ပၤဘၣ်ကတီၣ်ဘၣ်ခဲးခိၣ်လၢခဲကဝီၤပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ</p> <p>ဂ) ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဆူဒဲကဝီၤပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီး UNHCR အအိၣ်.</p> <p>ဃ) ပၢ်ဖျါထီၣ်က့ၤလဲၣ်ပၢ်ဖျါ ဆူပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်, ကဲထီၣ်တၢ်ဆဲးကျိးလီၤလၢ ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီး ကရၢသးကညီၣ်တၢ်သ့အဘၢၣ်စၢၤ.</p> <p>င) ကွၢ်ထွဲသမံသမိးဒီး မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲတဖၣ်.</p> <p>ကွီၣ်တဲာ်ပီၢ်ရီၤကရၢအမူအခါ</p> <p>က) ရဲၣ်က့ၤန့ၢ်ပီၢ်ရီၤလၢပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်.</p> <p>ခ) လဲၤဆူ NGO လၢကလဲၤတဲာ်ဒီးကွီၣ်တဲာ်ကီၢ်ရှၢခိၣ် လၢကဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုအလီၢ် လၢပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်, ပၤအုၣ်ကီၤသး ဒီးတၢ်ကရၢကရိလၢ မၤစၢၤတၢ်မူးအဂီၢ်.</p> <p>ဂ) တၢ်မူးမ့ၣ်ကဲထီၣ်သးန့ၣ် ပၤဒဲကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကမၤသကိးယုၣ်တၢ်ဒီး UNHCR ဒ်သိးကဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဖိးသဲးဆူပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.</p> <p>ပၤဂ့ၢ်ဝီၤခွဲးယၢ် ခိးမံးရှၢအမူအခါ</p> <p>က) ဟ့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်ကမိၤဆူ ပဒိၣ်လၢအဟံးမူဒါဘၣ်ယး တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လၢ ဟဲကဲထီၣ်သးဖဲ ဟီၣ်ကဝီၤအဝဲန့ၣ်.</p> <p>ခ) ဟံးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, အကျိၤအကျဲလၢတၢ်ပၢ်ဖိၣ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိး တၢ်ကသုအီၤလၢတၢ်ဟးကတီၢ်န့ၢ်တၢ် Advocacy လၢခါဆူညါအဂီၢ်.</p> <p>ဂ) တၢ်ကစီၣ်အပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ကဘၣ်ကဲန့ၢ်ခါစးလၢ ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအဂီၢ်. (ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤမ့ၣ်ယုၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဝဲသၢပုၤ.)</p> <p>ပၤလၢအမၤသကိးယုၣ်တၢ်ခဲးလၢတၢ်ပတီၢ်အမူအခါ</p> <p>က) မၤသကိးတၢ်ဒီးရဲၣ်က့ၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ(တၢ်မၤ)ရဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်မူဒါဆူတၢ်ကရၢကရိလၢအပၢ်ယုၣ်တဖၣ်.</p> <p>ပၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတပတီၢ်အမူအခါ.</p> <p>က) ဆၢတဲာ်လီၤသးလၢဆူညါတပတီၢ်ကဆဲးမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.</p>

ယဲၣ်ပတီၢ်ဝဲတပတီၢ် - ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအပၤ (ခိၣ်ဒီးတၢ်ခိၣ်သ့ၣ်)

တစ်ခေကျိအကျိလၢအဟ့ၣ်ကုၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

တၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢကဲထီၣ်သးသ့	တၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်အၤတဖၣ်
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ကဝီဒုခိၣ်နီၣ်ဒီးဒဲကဝီပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်အါဒၣ်တၢ်က့ၢ်မ့ၢ်ပိၣ်ခါ, ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ကတၢၢ်ပီၣ်တၢၢ်ပီၣ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢအဂီၢ်တသ့ၣ်လၢအဂီၢ်ဘၣ်. ဒီးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အတၢ်စိကမိၤမ့ၢ်တမ့ၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိခါဒီးအဂီၢ်တသ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကရူၢ်တဖု, ဟ့ၣ်အဲသ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိလီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢကလဲၤထံၣ်လိၣ်သကိးတၢ်ဒီးဒဲကဝီပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါ မ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါလၢအသးကညီၤတၢ်တဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ဒဲကဝီပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါဒီးကဝီဒုခိၣ်နီၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ရဲတၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်အါမးအယိတၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢဒ်အမ့ၢ်စၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအထီၣ်ဒါပိၣ်မုၢ်အဂ့ၢ်န့ၢ်တမ့ၢ်လၢအဲသ့ၣ်ကရဲန့ၢ်ဝဲလၢအဆိအချ့ဘၣ်. 	<p>ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ပး မုၢ်ခါတၢ်လီၤဆီ (Gender Training) လၢဒဲကဝီပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါဒီးကဝီဒုခိၣ်နီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်. မၤအါထီၣ်ပိၣ်မုၢ်အနီၣ်ဂံၢ်ဒ်သိးကပၣ်ဃုၣ်လၢဒဲကဝီပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါအကျိ, ဒီးကဝီဒုခိၣ်နီၣ်အကျိ. မၤအါထီၣ်ပိၣ်မုၢ်အတၢ်ရဲတၢ်က့ၢ်လၢဒဲကဝီပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါအကျိ.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ◆ UNHCR မ့ၢ်တမ့ၢ် ပုၤဂ့ၢ်ဝိဒ္ဓဲးယၢ်ခိၣ်ဒီးရၢၣ်အုၣ်ကီၤတၢ်ဒိသဒါဟီၣ်ကဝီပုၤ ဝဲတၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤတသ့ဘၣ်. ဒီဖျိအဲသ့ၣ်တအိၣ်ဖဲန့ၢ်ထီၣ်ဘိဘၣ်. 	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ တၢ်ကရၢကရိလၢအသးကညီၤတၢ်သ့သ့ၣ်တဖၣ် ကအိၣ်ဒီးအတၢ်မၤဒၣ်ဝဲဒီး အဲသ့ၣ်တမၤသကိးတၢ်ဒ်တၢ်မုၢ်လၢတၢ်ယၢ်အီၤအသိးဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကတၢၢ်ပီၣ်တၢၢ်ပီၣ်သကိးတၢ်ဘၣ်ပး (ARM) လၢကဆိတလဲဒီးထၢန့ၢ်အါထီၣ်အဂီၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ပိၣ်မုၢ်ကရၢတအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကကွၢ်ထွဲသမံသမိးတၢ်မုၢ်အံၤရဲရဲတဆိဘၣ်တဆိဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဆူပိၣ်မုၢ်ကရၢ, ဘၣ်ပးဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲသမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢ.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်တဆူၣ်တချ့လၢနီၣ်သး (ခိၣ်န့ၢ်တကပၤ) ပုၤဖိသ့ၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤလၢတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးနးကျိကျိ, ပုၤဒ်အံၤတဖၣ်ဆၢတဲၣ်လီၤအသးဒၣ်ဝဲတဘၣ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ တၢ်မၤတရီတပါမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးလၢပုၤဒ်အံၤတဖၣ်အကျိဒီးဘၢ်မုၢ်ဝဲအံၤတၢ်ပၣ်နီၣ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်မၤတရီတပါနီၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်, တၢ်ကတိၣ်ထီၣ်အီၤဆူစံၣ်ညီၣ်ပီတုအလီၤန့ၢ်လီၤ.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ တၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢကဲထီၣ်သးတၢ်ကတိၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢအဆၢကတီၢ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ တၢ်ကဘၣ်တၢၢ်ပီၣ်တၢၢ်ပီၣ်, အၢၣ်လီၤအီၤလီၤတၢ်ဒီး ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဘူးအတၢ်ဒ်သိး အဲသ့ၣ်ကဆဲးမၤစၢၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအယုၣ်ကၢၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သၢ်ပိ “ARM”

ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဝၢၤ, ဒ်သိးကတီၢ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤလၢအဖိးသဲးစးစးတီၢ် တၢ်လၢအကြၢးသ့ၣ်ညါဒဲးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

အဝဲမ့ၢ်ပုၤဒဲးကတီၢ်ဖိတၢ်ဝၢၤဒီးတၢ်မ့ၢ်မၤတရီၢ်တပါအိၤလၢဒဲးကတီၢ်အပူၤန့ၣ်-

- ဒဲးကတီၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါကဘၣ်ယုၣ်ထၢဒီး တီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤ, ခိဖျိဒဲးကတီၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢအသိးလီၤ.
- UNHCR ကယုၣ်ထၢဒီးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤအံၤ ဆူကီၣ်တဲာ်စံၣ်ညါပိတုၤအလီၤ.
- ပုၤမၤတရီၢ်တပါတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဖုးကီၣ်တဲာ်သ့ၣ်ဖိ, ပၤကီၢ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတၢ်ဝၢၤဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ကအိၣ်လၢပိာ်မုၢ်ကရၢ, ဒဲးကတီၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီး ပုၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲလၢဒဲးကတီၢ်ပူၤအဂီၢ်.
- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကတီၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူစံၣ်ညါပိတုၤအအိၣ်, တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်အိၣ်လၢအိၣ်သးလၢကဟးထီၣ်က့ၤလီၤဆူစံၣ်ညါပိတုၤအလီၤဒီး ကဘၣ်က့ၤအိၣ်ဝဲလၢဒဲးကတီၢ်အပူၤဖဲတၢ်မူးတၢ်ဝံၤအဆၢကတီၢ်လီၤ.
- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်ဘၣ်ဖုးပုၤဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဒီး မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤတရီၢ်တပါအိၤစီၤဖုၤဒီးဒဲးကတီၢ်ချၢ (၂၀၀) မံထၢၣ်
- ဒ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီအသိးန့ၣ်, တၢ်ကဟံးန့ၢ်အိၣ်ဂ့ၢ်ဖိ ဒ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးတၢ်ဝၢၤအသိး, ဘၣ်ဆၢအါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် တၢ်မူးတၢ်ရၢၤလၢဟဲကဲထီၣ်သးလၢဒဲးကတီၢ်အပူၤန့ၣ်, ပီၢ်ရီၢ်ကဟံးန့ၢ်တၢ်မၤလီၤလီၤဆီဆီ ဒီး ပိာ်မုၢ်အဝဲန့ၣ်အိၣ်လၢဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဒဲးကတီၢ်အပူၤသ့လီၤ.
- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ မ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးဘၣ်ဆၢ အိၣ်ဒီးလံာ်အမ့ၢ် (ပုၤမၤတၢ်ဖိအလံာ်အုၣ်သး, လံာ်လါ (Blue Card), မ့ၢ်တမ့ၢ်လံာ်အုၣ်သးတမံၤလံာ်လါ လၢကီၣ်တဲာ်ပဒိၣ်ထုးထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤ.)
- အဝဲလဲၤတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤအံၤ လၢစံၣ်ညါပိတုၤအလီၤသ့ဒီး အိၣ်ဆိးဝဲဖဲကီၣ်တဲာ်ပူၤ လၢအဖိးသဲးစးဖဲအလံာ်အုၣ်သးအမ့ၢ်နံၤမုၢ်သီတချုးလၢဒီးအခါသ့န့ၣ်လီၤ.
- ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ကီၣ်တဲာ်ပူၤတၢ်အုၣ်ကီၤသးတအိၣ်နီတမံၤဒီးအပိ, ကီၣ်ဒိၣ်မးလၢတၢ်ကအုၣ်ကီၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလီၤ.

ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးဘၣ်ဒီးအလံာ်အုၣ်သးတအိၣ်နီတမံၤဘၣ်တဖၣ်. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကတီၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢစံၣ်ညါပိတုၤအအိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢသန့ကတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢ အဖိးသဲးစးဒီးကဟံးလီၤန့ၢ်အိၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤအဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. လၢတစီၢ်တလီၤအတီၢ်ပူၤ NGO ကယုၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၤသဒၤလၢ တၢ်မၤကၤအိၣ်ပုၤ MOU အဖိလၢဒီးကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးသ့လၢ ပုၤမၤတၢ်ဖိ MOU အဖိလၢလၢတၢ်ကွဲးအိၣ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်စံၣ်ညါပိတုၤအကျိၤအကျိၤဝံၤအလီၤခံ, ကီၣ်တဲာ်အပၤကီၢ်ကက့ၤဆုၤက့ၤအိၣ်ဆူအကီၢ်လီၤ. NGO ကွၢ်ထွဲတၢ်ဆုၤက့ၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ကစုၣ်အပူၤသ့ ဒ်သိးပုၤမၤတရီၢ်တပါတၢ်ဝၢၤတပိာ်ထွဲအခံဒီး မၤပျံၤမၤဖုးအိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တစ်အကျိုးအကျွေးအယူကုသတစ်ခံးဆာထာဘီပီ “ARM”

တစ်ဂုဂ်လီလကထဲထီဉ်သးသ့ဉ်ထာဖဉ်

တစ်ဗုဉ်ကုဉ်ဗုဉ်ဗးဇာဂ်ထာဖဉ်

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအယုၣ်ကၢၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သၢ်ပီၤ “ARM”

ဖဲတၢ်တၢ်ပီၤတၢ်ပီၤသကိးတၢ်ယဲၢ်ပတီၢ်တပတီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ, ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဆၢတၢ်လီၤအသးလၢ ကတိၢ်ထွဲတၢ်ဘျၢသဲးအကျဲး တီၢ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ဆူယုပတီၢ်တပတီၢ်လီၤ. ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဆၢတၢ်လဲၤလၢ အတအဲၣ်ဒီးတီၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူ တၢ်ဘျၢသဲးအအိၣ်ဘၣ်ဒီး အဝဲကအဲၣ်ဒီး-

- က) အိၣ်ဘျၢအိၣ်ဘျၢဒီးသ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤအတၢ်အိၣ်မူအသီ.
- ခ) အဝဲကအဲၣ်ဒီးဒီးန့ၢ်တၢ်ကူစါယါဘျၢလၢနီၢ်သးတကပၤ, တၢ်မၤဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးက့ၤနီၢ်သးအတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ် (အဲၣ်ဒီးဘျၢတၢ်ဘါတၢ်, counselling, Yoga, meditation) ဒီးအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဂ) ကဲထီၣ်ခါၣ်စးလၢပှၤကတိၢ်တၢ်ဘၣ်ပးတၢ်စုဆူခိၣ်တကးလၢအထီၣ်ပီၤပီၤမ့ၢ်.
- ဃ) အဝဲကအဲၣ်ဒီးတဲးဖျါထီၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ပးတၢ်မၤတရီၢ်တပၤလၢကျဲအဂၤတဘိၣ်အမ့ၢ်, အဒိ- တၢ်တုၤဂီၤ, နဲၣ်တၢ်အဒိ (Drama) ဒီးတၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်လံာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်အံၤတလိၣ်ဝဲလၢ အဝဲကဘၣ်မၤဝဲတခါဝံၤမးတခါဘၣ်. အဝဲမၤတခါမ့ၢ် ခံခါလၢတဘျီယီၤသ့ၣ်လီၤ. အဝဲအတၢ်ဆၢတၢ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ပံာ်ကဲအိၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအိၣ်လီၤ.

	ဃုပတီၢ်တပတီၢ်	ပှၤဒဲကတိၢ်ဖိသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခိၣ်ဘၣ်ဒ်	ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအံၤန့ၣ်လီၤကတိၢ်ပုၤတဖိးသဲးတဖၣ်ခေဇီၣ်
၆	ပၤပျါထီၣ်တၢ်ခိၣ်ဘၣ်ဒ် ပၤကတိၢ်ခေဇီၣ်	UNHCR ခေဇီၣ် က) ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအဂီၢ်လၢကလဲၤဆ့ၤအိၣ်ဆူပၤကတိၢ်အဝဲဒီးအဂီၢ်. ခ) ကတိၢ်န့ၢ်တၢ်လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်. ဂ) ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီး တၢ်အိၣ်သဒါအလီၢ် လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပှၤအုၣ်ကီၤသးတဂၤလၢလၢအဂီၢ်. ဃ) သုးကျဲၤန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢအဖိးသဲးဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်မၤဒိကတိၢ်ညါ. င) သုးကျဲၤန့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤစၢၤလၢပှၤမၤကမၣ်တၢ်ဖိတဂၤအဂီၢ်. (အဝဲမ့ၢ်ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိ) စ) ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်အိၣ်သဒါဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၢ်လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ် (တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်အိၣ်တၢ်အိ, တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီးတၢ်ဒိသဒါ)	NGOs ခေဇီၣ် က) ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအဂီၢ်လၢကလဲၤဆ့ၤအိၣ်ဆူပၤကတိၢ်အဝဲဒီးအဂီၢ်. ခ) ကတိၢ်န့ၢ်တၢ်လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်. ဂ) ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီး တၢ်အိၣ်ကဒါလၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပှၤအုၣ်ကီၤသးတဂၤလၢလၢအဂီၢ်. ဃ) သုးကျဲၤန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢအဖိးသဲးဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်မၤဒိကတိၢ်ညါ င) ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လီၢ်သဒါဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၢ်လၢ ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်, မၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝိမၤစၢၤတၢ်ကရၢကရီ. ပှၤဂ့ၢ်ဝိမၤစၢၤတၢ်ကရၢကရီ က) ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်တၢ်လၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်လီၢ်ပှၤပှၤဖျဲးဖျဲး, ဒ်သိးကအိၣ်ဘၣ်လၢပဒိၣ်အဟံၣ်မ့ၢ် NGO မ့ၢ်ပှၤလၢအကွၢ်ထွဲ ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဟံၣ်.

ဃုပတီၢ်တပတီၢ် - ပၤပျါထီၣ်တၢ်ခိၣ်ဘၣ်ဒ်

တၢ်အကၢ်အကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

	<p>တၢ်ကၢ်အကၢ်အကၢ်</p> <p>က) လၢတၢ်သံကွၢ်သံခိးတၢ်သမံသမိးတၢ်အဂီၢ် ရဲၣ်က့ၢ်န့ၢ်တၢ်လီၤလီၤဆီဆီ,ကအိၣ်ခိးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, ပၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိးခိးပၢၤကီၢ်မုၢ်,ဂ့ၢ်ဝီပုၤမၤတၢ်ဖိခိးပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်.</p> <p>ခ) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအသးမ့ၢ်စၢ်န့ၢ်(၁၈)နံၣ်ခိးရဲၣ်က့ၢ်န့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီပုၤမၤတၢ်ဖိ, ပုၤအံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်ဖိခိး ကသံၣ်သရၣ်လီၤလီၤဆီဆီ.</p> <p>ဂ) သမံသမိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ယုးယီၣ်ပၣ်ကဲအပူၤခိးအုၣ်ကီၤသးလၢ အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်.</p> <p>ဃ) ဖးဒုးသ့ၣ်ညါလံာ်သမံသမိးအံၤဆူ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိခိးဟ့ၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်ခိး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ တၢ်ကကတိၤကျိၣ်ထံန့ၢ်အီၤအဂီၢ်.</p> <p>င) သမံသမိးကွၢ်ထွဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, တၢ်အိၣ်ကဒုလီၢ်ခိး မၤစၢၤအီၤ, လၢတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်အလိၣ်ဘၣ်ဝဲအသိး.</p>	<p>တၢ်ကၢ်အကၢ်အကၢ်.</p> <p>က) လၢတၢ်သံကွၢ်သံခိးတၢ်သမံသမိးတၢ်အဂီၢ်ရဲၣ်က့ၢ်န့ၢ်တၢ်လီၤလီၤဆီဆီ, ကအိၣ်ခိးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ,ပၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိးခိးပၢၤကီၢ်မုၢ်,ဂ့ၢ်ဝီပုၤမၤတၢ်ဖိခိး ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်.</p> <p>ခ) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအသးမ့ၢ်စၢ်န့ၢ်(၁၈)နံၣ်ခိးရဲၣ်က့ၢ်န့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီပုၤမၤတၢ်ဖိ, ပုၤအံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်ဖိခိးကသံၣ်သရၣ်လီၤလီၤဆီဆီ.</p> <p>ဂ) သမံသမိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ယုးယီၣ်ပၣ်ကဲအပူၤခိးအုၣ်ကီၤသးလၢ အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်.</p> <p>ဃ) ဖးဒုးသ့ၣ်ညါလံာ်သမံသမိးအံၤဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိခိးဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ခိး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကကတိၤကျိၣ်ထံန့ၢ်အီၤအဂီၢ်.</p> <p>င) သမံသမိးကွၢ်ထွဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ,တၢ်အိၣ်ကဒုလီၢ်ခိး မၤစၢၤအီၤ, လၢတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်အလိၣ်ဘၣ်ဝဲအသိး.</p>
--	--	--

တၢ်အဂၢၢ်အကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

တၢ်ကိတၢ်ခဲးလၢကဲးထီၣ်သးသ့	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်အဂၢၢ်အကၢ်
<ul style="list-style-type: none"> ပၤကီၢ်ဝဲၤဒၤလၢကီၢ်ဆၢတဖၣ်ပၤကီၢ်မ့ၣ်တအိၣ်ထီၣ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ဟးကတိၤန့ၢ်တၢ်ဒ်သိးပၤကီၢ်ဝဲၤဒၤလၢကီၢ်ဆၢတဖၣ်ဒီးပၤကီၢ်မ့ၣ်, လီၤဆီၣ်တၢ်လၢကီၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ.
<ul style="list-style-type: none"> ညီၣ်န့ၢ်ပၤကီၢ်တဖၣ်တန့ၢ်ပၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒီး ကဘၣ်သံကွၢ်သံဒီးတၢ်သံကွၢ်လၢအကြၢးအဘၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ဟ့ၣ်ပၤကီၢ်တၢ်မၤလိဘၣ်သး တၢ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢ အထီၣ်ဖိၣ်မ့ၣ်, လီၤဆီၣ်တၢ်ပၤကီၢ်အပူၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ဆၢတဖၣ်အဂီၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> ပၤကီၢ်ဝဲၤဒၤတအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤလီၤဆီၣ်ဆီၣ်လၢ ကသမံသမိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပၤကီၢ်အဝဲၤဒၤဒ်သိး ကအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤလီၤဆီၣ်ဆီၣ် လၢကသမံသမိးဖိၣ်ဖိၣ်သ့ၣ်ဒီးပုၤလၢတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအဂီၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> ပၤကီၢ်တဖၣ်တအိၣ်ဒီးလၢပုၤကကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဘၣ်. ဒီးတဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဖးဒုးသ့ၣ်ညါက့ၤလံာ်သမံသမိးအံၤဆူ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်. 	
<ul style="list-style-type: none"> ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲးကဝီၤအပူၤ တၢ်သိၣ်တၢ်သိအိၣ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်တမၤထွဲအီၤတုၤလီၤတီၤလီၤဘၣ်.(အဒိ-ယိၣ်တအိၣ်လၢပုၤကထၢန့ၣ်ပုၤမၤကမၣ်တဖၣ်အိၣ်ဘၣ်.) 	
<ul style="list-style-type: none"> မၤလီၤတံၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ပူၤဖျဲးလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်. 	<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ဆဲးကျိးမၤသကိးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီးပိၣ်မ့ၣ်ကရၢ, ဒဲကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ, UNHCR, NGOs ဒီးပၤကီၢ်တဖၣ်, ဒ်သိးကထဲးဂံၢ်ထဲးဘါ မၤသကိးတၢ်လၢကဒိသဒါ ပုၤအုၣ်ကီၢ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်. ရၤလီၤအါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤပုၤလၢကမၤစၢၤ, ဒိသဒါပုၤအုၣ်ကီၢ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

တၢ်အေကျိၤအေကျိၤလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ခဲးဝဲၣ်အံၤပုၤတၢ်ကိၣ်ဘၣ်ခဲးဖိး: ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်န့ၣ်လီၤကီၢ်ပုၤတဖိးသဲးတဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, တၢ်ဘျၢသဲးလၢကဘၣ်ဖိၣ်ထွဲၣ်တဖၣ်.

- ပုၤကိးဂၤဒဲးလၢအိၣ်ဆိးလၢကီၢ်ကိၣ်ဘၣ်ပုၤ အိၣ်ခိးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကိးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒိသဒါလၢ ကိၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အဖိလၢလီၤ. ပုၤတဂၤလၢလၢအဘၣ်တၢ်မၤဆါအီၤ, တၢ်မၤအီၤနးနးကျိၤကျိၤမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤဆါ, တၢ်မၤအါမၤသီအီၤန့ၣ် အဲၣ်သ့ၣ်တဲၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီး လဲၤခီဖျိသဲးတၢ်ဘျၢတတီၤဘၣ်တတီၤသ့ၣ်လီၤ.

တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်ဘၣ်သးတၢ်မၤတရီၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်န့ၣ်

- လဲၤဆူပၤကီၢ်အဲၣ်ဒီး တဲၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤတရီၤတၢ်ဖိလၢ. လဲၤစိၣ်ယုၣ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်အတၢ်ပၢ်ဖျါ. အဂ့ၢ်ကတၢ်န့ၣ်လဲၤအီၤတဘျီဃီတက့ၢ်. မ့တမ့ၢ်န့ၣ်လဲၤလၢတသိၣ်ခဲးအတီၢ်ပုၤသ့ၣ်လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်ခိးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ နကပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢ သၢလၢအတီၢ်ပုၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပၤကီၢ်ကသံၣ်ကွၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်သးတၢ်မၤတရီၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်န့ၣ်ဒီး ပုၤမၤတရီၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်န့ၣ်အကျိၤ.
- ပုၤအုၣ်ကီၢ်သးကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ဂ့ၢ်ဆူ ပၤကီၢ်အဲၣ်ဒီးမ့တမ့ၢ် ပၤကီၢ်ကဘၣ်လဲၤသံကွၢ်ဒီးသမံၣ်မိးအီၤ.
- ပၤကီၢ်ကဘၣ်ဖိၣ်ပုၤမၤတရီၤတၢ်ဖိမ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်လံာ်လၢပုၤကဘၣ်ဖိၣ်ပုၤမၤတရီၤတၢ်ဖိ.
- ပၤကီၢ်ကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်ဆူကမျၢၢ်လၢအတီၢ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်အအိၣ်.

ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကီၢ်တၢ်ဖိမ့တမ့ၢ်ပုၤကလုၢ်ဃီဒီးအသးမ့ၢ်စၢ်န့ၣ်(၁၈)န့ၣ်.

- လၢတၢ်မၤကမၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်, အဆၢဒိၣ်(၁၃၃)အပူၤ, ပၤကီၢ်ဝဲၣ်ဒီးကဘၣ်အိၣ်ခိးတၢ်လီၤလီၤဆီလၢ ကသမံၣ်သမိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီး ပုၤအုၣ်ကီၢ်တၢ်ဖိလၢအသးမ့ၢ်စၢ်န့ၣ်(၁၈)န့ၣ်တဖၣ်.
- ဖဲတၢ်သမံၣ်သမိးအဆၢကတီၢ်, ကမျၢၢ်ဂ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ, ကသံၣ်သရၣ်လီၤဆီဒီး ကမျၢၢ်ပုၤတီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်အိၣ်ခိးကိးဂၤဒဲး ယုၣ်ဒီးပၤကီၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ(မ့ၢ်သ့ၣ်ဒဲးလၢပၤကီၢ်မုၢ်တဖၣ်ကအိၣ်)
- ဒၤလီၤဆီအဂီၢ်ပၤန့ၣ်တကပၤအကျိၤ ကဘၣ်အိၣ်ခိးမဲၣ်ထံကလၢလၢပုၤကထံၣ်အဂီၢ်, မ့တမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဒိယၢ်တၢ်ဂီၤမူဒ်သိး တၢ်ကမၤလီၤတၢ်ပုၤဖျဲး ဖဲတၢ်သမံၣ်သမိးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤ မ့တမ့ၢ်ပုၤအုၣ်ကီၢ်အသးမ့ၢ်ဘၣ်တဲၣ်ဖျါထီၣ်ပုၤမၤတရီၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်န့ၣ်ဒီး ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲၣ်တၢ်လီၤလီၤမဲၣ်ထံကလၢအိၣ်တကပၤမ့တမ့ၢ် ကျဲလၢအဂၤကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲၣ် ဖဲအဲၣ်သ့ၣ်တက့ၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်လိာ်သးယၢ်ခီယၢ်ခီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဖိသ့ၣ်လၢတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ တၢ်ကဘၣ်ဒိသဒါအီၤဒ်သိးအသုတထံၣ်လိာ်ဘၣ်အသးဒီး ပုၤလၢအမၤတရီၤတၢ်ဖိတဂ့ၢ်အဂီၢ်, ဒီးတၢ်သုတသံကွၢ်အီၤတၢ်သံကွၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်ဝဲၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်.
- ပၤကီၢ်တၢ်ဖိတၢ်လီၤမ့ၢ်တအိၣ်လၢလၢပုၤဘၣ်န့ၣ်, ပၤကီၢ်အဲၣ်ဒီးကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လီၤလီၤလီၤဆီဆီ ကဘၣ်အိၣ်ခိးလီၤဆူနီၤ, စီၤနီၤခိၣ်လၢပုၤကဘၣ်ဟဲၣ်တဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.
- ပၤကီၢ်ကကွဲးလံာ်ပၢ်ဖျါ.တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်တနီၤနီၤပၤကီၢ်ကယုၣ်စ့အိၣ်လီၤလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၣ်က့ၤအဂီၢ်. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကတူၢ်လိာ်စ့အိၣ်လီၤဒီး ပတုၣ်ကွဲးတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်, မ့တမ့ၢ်အဲၣ်ကဂ့ၢ်လိာ်ဒီး ဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်အံၤဆူ စံၣ်ညီၣ်ပိတုၣ်အလီၤသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပၤကီၢ်တအိၣ်ခိးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဟ့ၣ်ကူၣ်(တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီၤ) လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်အဖိလၢအသိးဘၣ်.

က) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအသးမ့ၢ်စၢ်န့ၣ်(၁၅)န့ၣ်.

ခ) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤဘၣ်ဒိနးနးကလဲၣ် မ့တမ့ၢ်သံ

တၢ်အကၢၤအကၢၤလၢအဟ့ၣ်ကၢၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သၢၣ်ပီၤ “ARM”

- ဂ) ပုၤမၤတရီၤတပၤတၢ်ဖိမ့ၢ်အါန့ၢ်ခံၤ
- ဃ) ပုၤမၤတရီၤတပၤတၢ်ဖိအိၣ်ဒီးတၢ်စုကဝဲၤဒ်အမ့ၢ် မ့ၣ်ပိၤ (မ့တမ့ၢ်) ကျိ
- င) ပုၤမၤတရီၤတပၤတၢ်တဂၤ မ့မ့ၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအပါ, အဖုမ့တမ့ၢ်အသရၣ်.
- စ) တၢ်မၤတရီၤတပၤကဲထီၣ်သးလၢကမ့ၢ်တၢ်လီၤဒီးပုၤအဂၤအဂၤထံၣ်ဝဲ.
- ဆ) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပၤအိၣ်တဂၤအိၣ် လၢပုၤမၤတရီၤတပၤတၢ်တဂၤအတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအစုဖၣ်တီၤဖိလၢ (အဒိ-ဃိၣ်ဒိၣ်ပုၤခိးတၢ်ဖိမ့ၢ်ကိၢ်ခိၣ်)
- ဇ) ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤ ဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပၤအိၣ်လၢ ပုၤလၢအကဟ့ၣ်ကယၢ်ဝဲအိၣ် (အဒိ-နီၣ်သးပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်ဖိ)

မ့မ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤတခါ

တၢ်မၤတရီၤတပၤအတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၤလၢကဘၣ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤတခါပၤကိၢ်ကတီၣ်ထီၣ်ဝဲလၢကတဲသကိးတၢ်ဒီးပုၤမၤတရီၤတပၤတၢ်လၢကဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤဒ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တခါအသိးသ့လီၤ.
 ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတူၢ်လီၤစုအိၣ်လီၤဒီးပတုၢ်ကွၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၤမ့တမ့ၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤဒီးဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်ဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုအလီၤသ့ဝဲလီၤ.

- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤတၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤဒီးအဝဲကဘၣ်န့ၢ်ဘၣ်စုခဲလၢတချုးဒီးလၢပၤကိၢ်ကွဲးတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤအလံၢ်ပၤဖျါဒီးဘၣ်အခါန့ၢ်လီၤ.တၢ်ကဲထီၣ်တ့ၢ်အသးတနီၤလၢပၤကိၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပိၤမုၢ်ဒီးန့ၢ်စု (၅၀,၀၀၀) ဘးဘၣ်ဆၣ် အနီၤနီၤတခါပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးန့ၢ်ဘၣ်စုထဲ (၁၀,၀၀၀) ဘးလီၤ.
- မ့မ့ၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤသ့ဒီး တလိၣ်လၢပိၤရိကဘၣ်ဟဲဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒ်အမ့ၢ် သဲစးပုၤမၤတၢ်ဖိ (UNHCR) မ့တမ့ၢ် (NGOs) ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးဆီၣ်ထွဲတၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးသ့ဝဲလီၤ.

စံၣ်ညီၣ်ပိတုအမုၢ်အရၢၤ

စံၣ်ညီၣ်ပိတုအတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၤကဝဲအဂီၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ကယၢ်ဝဲတန့ၢ်ရံၣ်တုၤလၢခံန့ၢ်ရံၣ်ဘၣ်စၢၤန့ၢ်လီၤ.

- တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၤမ့ၢ်ထီၣ်ဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုအလီၤဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဘၣ်အိၣ်လၢကွီၣ်တဲၣ်အကီၢ်ပူၤ ဝဲတၢ်မၤတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုအမုၢ်အရၢၤအဆၢကတီၢ်အခါန့ၢ်လီၤ.အဝဲမ့မ့ၢ်ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိဒီးအိၣ်ဝဲဖဲဒဲကဝီၤပူၤသ့ဝဲလီၤ.
- အဝဲမ့မ့ၢ်ဘၣ်ဖး ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၢ်လီၤကိၢ်ပူၤတဖိးသဲစးအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအလံၢ်အုၣ်သးန့ၢ် အဝဲဆဲးမၤတၢ်သ့ဒီးအဝဲဆဲးအိၣ်လၢအတၢ်မၤလီၤသ့ဒီးဝဲလီၤ.
- အဝဲမ့မ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၢ်လီၤကိၢ်ပူၤတဖိးသဲစးဒီးတအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအလံၢ်အုၣ်သးနီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၢ် တၢ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်အိၣ်တၢ်လီၤလၢ အဝဲကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်ဒ်အမ့ၢ်ဂ့ၢ်ပိပုၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢမ့တမ့ၢ် NGO လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မၤတၢ်အၢၣ်လီၤလၢဂ့ၢ်ပိပုၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢအအိၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤဝဲၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤဝဲၤအလီၤခံ

- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအလံၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကဆုၤက့ၤအိၣ်အထံအကီၢ်လီၤ.
- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့မ့ၢ်ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိဒီးအဝဲအိၣ်ဝဲဖဲဒဲကဝီၤပူၤသ့ဝဲလီၤ.
- ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့မ့ၢ်ပုၤဒဲကဝီၤဖိဒီး တၢ်မ့ၢ်မၤတရီၤတပၤအိၣ်လၢဒဲကဝီၤလၢအစီၤစုၣ်ဒီး ဒဲကဝီၤ (၂၀၀) မံထၢၣ်ဒီး တၢ်ကဆုၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်ယုထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢပုၤဂ့ၢ်ပိခွဲးယၢ်အတၢ်ကရၢကရိအအိၣ်ဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကက့ၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢဒဲကဝီၤပူၤအဂီၢ်လီၤ.

တစ်အင်ဂျင်အင်ဂျင်လောအဟုန်ကုလတစ်ခံးဆာထာဘီပီ “ARM”

တစ်ဂုဂ်လောကဲထီဉ်သးသုသုဉ်ထပဉ်

တစ်ဟုဉ်ကုဉ်ဟုဉ်ပးအဂလထပဉ်

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

	နွံပတီၢ်တပတီၢ်	ပုၤတၢ်တၢ်ခဲးခဲးပတီၢ်	ပုၤမၤတၢ်တၢ်ခဲးန့ၣ်လီၤလၢတၢ်တၢ်ခဲးခဲးပတီၢ်
၇	<p>တၢ်ခိၣ်ထွဲထီၣ်ပၤတၢ်တၢ်ခဲး တၢ်ခိၣ်ထွဲထီၣ်ပၤတၢ်တၢ်ခဲး</p>	<p>UNHCR တၢ်တၢ်ခဲး</p> <p>က) ယုၤထံၣ်သ့ၣ်ညါကွၢ်ထွဲပၤတၢ်တၢ်ခဲး နံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤတဖၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး နံၣ်သိးတၢ်မူၤတၢ်ရၢၤ သုတစဲၤခံတဂ့ၤဒီးတၢ်ဟံးန့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီၤလၢအကြၢးကၢကီၣ်.</p> <p>ခ) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပၤတၢ်တၢ်ခဲး, ပီၤမုၢ်ကရၢဒီးဒဲကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်ခဲး မူၤတၢ်တၢ်ခဲးအဘၢၣ်စၢၤ.</p> <p>ဂ) ပုၤတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်ဖိမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢကဟံးန့ၣ်ဒီးအိၣ်လိးဒီးကဘၣ်ဆီၣ်ထွဲ မၤစၢၤပုၤတၢ်တၢ်ခဲးဒီးအတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်ဒီးအိၣ်လိး လၢအဂ့ၤဒီးအကြၢးကတၢ်န့ၣ်လီၤ.</p> <p>ဃ) ပံၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢလၢတၢ်တၢ်ခဲးအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ခဲးတတီၤတလီၤဘၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်(တၢ်မၤဆူၣ်မၤဆိးမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤ ပျံၤမၤဖုး)</p> <p>ပၤတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်တၢ်ခဲး.</p> <p>က) နံၣ်ညီၣ်သမံသမိးတၢ်မူၤတၢ်ရၢၤဒီးထၢပံၤဖျါတၢ်အုၣ်ကီၤသးတဖၣ်.</p> <p>ခ) ဖဲတၢ်သမံသမိးပုၤအုၣ်ကီၤတၢ်ဖိအခါ မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ကတီၤကျိၣ်ထံတၢ်ဒီးယုၤန့ၣ်အိၣ်တက့ၢ်.</p> <p>ဂ) ဖီၣ်ယၢ်ပုၤမၤကမၢ်တၢ်ဖိ</p> <p>ဃ) မၤထွဲနံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအကျိၤအကျဲလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တၢ်ခဲးအပူၤ</p> <p>င) တၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်က့ၤဒီးအိၣ်လိးလၢ တၢ်မူၤတၢ်ရၢၤအဂီၢ်သၢပျံၤန့ၣ်, ပၤတၢ်တၢ်ခဲးကဘၣ်ကဲပုၤတၢ်တၢ်ခဲးဖဲတၢ်တၢ်ခဲးပီၤသကိးအဆၢကတီၢ်.</p>	<p>NGOs တၢ်တၢ်ခဲး</p> <p>က) ယုၤထံၣ်သ့ၣ်ညါကွၢ်ထွဲပၤတၢ်တၢ်ခဲး နံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤတဖၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး နံၣ်သိးတၢ်မူၤတၢ်ရၢၤသုတစဲၤခံတဂ့ၤဒီးတၢ်ဟံးန့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီၤလၢအကြၢးကၢကီၣ်.</p> <p>ခ) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပၤတၢ်တၢ်ခဲး, ပီၤမုၢ်ကရၢဒီးပုၤတၢ်တၢ်ခဲးအဘၢၣ်စၢၤ.</p> <p>ဂ) ပုၤတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်ဖိမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢကဟံးန့ၣ်ဒီးအိၣ်လိးဒီးကဘၣ်ဆီၣ်ထွဲ မၤစၢၤပုၤတၢ်တၢ်ခဲးဒီးအတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်ဒီးအိၣ်လိး လၢအဂ့ၤဒီးအကြၢးကတၢ်န့ၣ်လီၤ.</p> <p>ဃ) ပံၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢလၢ တၢ်တၢ်ခဲးအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ခဲးတတီၤတလီၤဘၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်(တၢ်မၤဆူၣ်မၤဆိးမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤ ပျံၤမၤဖုး)</p> <p>ပၤတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်တၢ်ခဲး.</p> <p>က) နံၣ်ညီၣ်သမံသမိးတၢ်မူၤတၢ်ရၢၤဒီး ထၢပံၤဖျါတၢ်အုၣ်ကီၤသးတဖၣ်.</p> <p>ခ) ဖဲတၢ်သမံသမိးပုၤအုၣ်ကီၤတၢ်ဖိအခါ မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ကတီၤကျိၣ်ထံတၢ်ဒီးယုၤန့ၣ်အိၣ်တက့ၢ်.</p> <p>ဂ) ဖီၣ်ယၢ်ပုၤမၤကမၢ်တၢ်ဖိ</p> <p>ဃ) မၤထွဲနံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအကျိၤအကျဲလၢ တၢ်မ့ၢ်တၢ်တၢ်ခဲးအပူၤ</p> <p>င) တၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်က့ၤဒီးအိၣ်လိးလၢ တၢ်မူၤတၢ်ရၢၤအဂီၢ်သၢပျံၤန့ၣ်, ပၤတၢ်တၢ်ခဲးကဘၣ်ကဲပုၤတၢ်တၢ်ခဲးဖဲတၢ်တၢ်ခဲးပီၤသကိးအဆၢကတီၢ်.</p>

နွံပတီၢ်တပတီၢ်- တၢ်ခိၣ်ထွဲထီၣ်ပၤတၢ်တၢ်ခဲး

တၢ်အေကၢ်ၤအေကၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

တၢ်ကိတိတၢ်ခဲးလၢကဲးထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်အေကၢ်တဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ပုၤအုၣ်ကိၤသးကပျံၤဝဲလၢကတဲးဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤဆူပၤကိၤအအိၣ်. 	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ တၢ်အိၣ်ကျိၣ်အိၣ်စ့, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပုၤမၤတရီၢ်တပၢ်တဖၣ်ကဟ့ၣ်ပၤကိၤစ့ မ့တမ့ၢ်ပုၤမၤတရီၢ်တပၢ်တဖၣ်အဟံၣ်ဖိသိဖိကဟ့ၣ်ပၤကိၤအစ့. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ UNHCR နိး NGOs ကဘၣ်ဟူးဂဲၤနိး ကွၢ်ထွဲပၤကိၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤနိး ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်ကျိၣ်အိၣ်စ့တမံၤလၢလၢ အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢကဲးထီၣ်အသးဆူတၢ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ကျိၣ်အိၣ်စ့ကရၢအအိၣ်(Anti corruption agency)
<ul style="list-style-type: none"> ◆ လၢတၢ်လီၢ်တနီၤနီၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်လၢပၤကိၤတဖၣ်ကွၢ်မဲၣ်တၢ်အသိ မၤထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤစ့ၤနိးမး နိဖျါလၢ (မုၢ်ခါတၢ်လီၤဆိ, တီၤပတီၢ်နိး တၢ်ကွၢ်တလီၤပုၤ) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ UNHCR နိး NGOs ကဘၣ်ဟူးဂဲၤကွၢ်ထွဲပၤကိၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤနိး ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤတမံၤလၢလၢ အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢကဲးထီၣ်အသးဆူ ပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်ခိမံးရှၢၣ်အအိၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ် အတၢ်ဆဲးကျိးဘူးတၢ်တံၢ်နိး UNHCR တအိၣ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ UNHCR နိးပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ် ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲးနိး ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်လီၤကိၤပူၤတဖၣ်သဲးစးတဖၣ် အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်စိၣ်ပၢ်စ့အိၣ်လိးအံၤနိး မ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်လီၤကိၤပူၤတဖၣ်သဲးစးနိးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲးသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တအိၣ်နိးတၢ်လီၤပူၤဖျဲးလၢကပၢ်ကိၤစ့နိး အိးထီၣ်စ့တၢ်တသ့စ့ၢ်ကိးဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ကတိၤန့ၢ်တၢ်ဒ်သိး ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်လီၤကိၤပူၤတဖၣ်သဲးစးနိးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲးတဖၣ်ကအိၣ်နိး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအိးထီၣ်စ့တၢ်ကန့ၢ်အဂီၢ်.

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သီ “ARM”

	ထီးပတီၢ်ထပတီၢ်	တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်တဖၣ် လၢခဲကတီၤဖိသ့ကွၢ်တၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီ တၢ်သီ	ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအန့ၣ်လီၤကတီၢ်ပုၤတဖၣ်သဲးတဖၣ်
၈	<p>ခိၣ်ခိးကွၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီ အမုၢ်အရၢၢ်</p>	<p>ဖိၣ်မုၢ်ကရၢအမုၢ်အခါ က) ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးမၤစၢၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိထီၣ် ခ) မၤစၢၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်ဆၢတဲာ် ဂ) မၤလီၢ်တၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်သိးပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကအိၣ်ဒီးပုၤတၢ်တၢ်လၢ ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤ. ဃ) ရဲၣ်ကျဲၤဒီးကတဲာ်ကတီၤတၢ်မၤစၢၤလၢပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဂၤအဂီၢ် တဘျီယီ</p> <p>ခဲကတီၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ က) တဲာ်ပၢၢ်ပုၤတၢ်တၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်သိးကန့ၢ်ပၢၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်ရၢၢ်လၢအကဲ ထီၣ်သးတဖၣ်. ခ) ဖၢၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ကကဲထီၣ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘါ အတၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဆူ UNHCR အအိၣ်.</p> <p>UNHCR အမုၢ်အခါ. က) သုးကျဲၤန့ၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢ ကထံၣ်လိာ်သးဒီးပီၢ်ရီ. ခ) သုးကျဲၤန့ၢ်ပုၤကတီၤကျိၣ်ထံတၢ်.</p> <p>ဖိၣ်ရီအမုၢ်အခါ. က) တဲာ်ဘၣ်တၢ်ခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီအကျိၤအကျဲဆူပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်. ခ) မၤသ့ၣ်ညါပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ဒီးခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီ ပုၤလၢကဟဲထီၣ် တၢ်ခဲးတၢ်သီတဖၣ်. ဂ) တဲာ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်မၤအစၢၤလၢကကဲထီၣ်သးသ့သ့တဖၣ်. ဃ) ကတဲာ်ကတီၤသးထီၣ်လၢ ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ကဆိၣ်တလဲအသးအတၢ် ဆိကမိၣ်.</p>	<p>NGOs ဒီးဖိၣ်မုၢ်ကရၢအမုၢ်အခါ. က) ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးမၤစၢၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိထီၣ် ခ) မၤစၢၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်ဆၢတဲာ် ဂ) မၤလီၢ်တၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်သိးပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကအိၣ်ဒီးပုၤတၢ်တၢ်လၢ ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤ. ဃ) ရဲၣ်ကျဲၤဒီးကတဲာ်ကတီၤတၢ်မၤစၢၤလၢ ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဂၤအဂီၢ်တဘျီယီ င) သုးကျဲၤန့ၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢ ကထံၣ်လိာ်သးဒီးပီၢ်ရီ. င) သုးကျဲၤန့ၢ်ပုၤကတီၤကျိၣ်ထံတၢ်.</p> <p>ဖိၣ်ရီအမုၢ်အခါ. က) တဲာ်ဘၣ်တၢ်ခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီအကျိၤအကျဲဆူပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်. ခ) မၤသ့ၣ်ညါပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ဒီးခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီ ပုၤလၢကဟဲထီၣ် တၢ်ခဲးတၢ်သီတဖၣ်. ဂ) တဲာ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်မၤအစၢၤလၢကကဲထီၣ်သးသ့သ့တဖၣ်. ဃ) ကတဲာ်ကတီၤသးထီၣ်လၢ ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဆိၣ်တလဲအသး အတၢ်ဆိကမိၣ်.</p>

ပၤထီးပတီၢ်ထပတီၢ် - ခိၣ်ခိးကွၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်သီ

တၢ်အေကၢၢ်အေကၢၢ်လၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

တၢ်ကိတၢ်ခဲးလၢ ကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်.	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်အေကၢၢ်တဖၣ်.
<p>ခိဖျိကရၢအါဖုပၣ်ယုၣ်အယီ</p> <p>က) တၢ်ဆဲးကျိးလိာ်သးဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အိၣ်ထီၣ်သ့.</p> <p>ခ) ပုၤတူၢ်ဘၢၣ်တၢ်ဖိအတၢ်မုၢ်လၢတဖၣ် တၢ်တဖၣ်ကန့ၣ်အိၣ်, ဒီးပၢ်ကဲအိၣ်ထီၣ်ဘၢၣ်.</p>	<p>➤ ပိာ်မုၢ်ကရၢဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရီလၢအဘူးကတၢ်ဒီးပုၤတူၢ်ဘၢၣ်တၢ်ဖိအသိး, တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်မူဒါလၢကကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၢၣ်တၢ်ဖိအတၢ်ဘၢၣ်ယိၣ်ဘၢၣ်ဘီဒီး တၢ်လိာ်ဘၢၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.</p>
<p>➤ ဘၢၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပိာ်မုၢ်ကရၢဟ့ၣ်တၢ်လိာ်လၢအပူၤဖျဲးတသ့ဘၢၣ်.</p>	<p>➤ မၤသကိးတၢ်ဒ်သိး ကအိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးအလိာ်လၢပုၤတူၢ်ဘၢၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်.</p>

တၢ်အကၢ်လၢအကၢ်လၢအယၢ်ကၢ်တၢ်ခဲးဆၢတၢ်သၢ်ပိ “ARM”

	ခွဲပတီၢ်ထပတီၢ်	ပုၤဒဲကတီၤဖိသုကၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိ	ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအယၢ်န့ၣ်လီၤကီၢ်ပုၤတဖိသဲး
၉	လဲၤတၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိသၢ်ပိကၢ်	<p>ပိၣ်မုၢ်ကရၢအမူအဒါ</p> <p>က) ဒုးသ့ၣ်ညါ NGO မ့တမ့ၢ် UNHCR လၢပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကီၤသးအတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ် (တၢ်အိၣ်တၢ်အိ, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်ကူတၢ်သိး.)</p> <p>ခ) ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအုၣ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ်န့ၣ် ရဲၣ်က့ၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး UNHCR တက့ၢ်.</p> <p>ဂ) သုးက့ၤဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအိၣ်လၢ သးအဂံၢ်အဘါကဆုၣ်ထီၣ်အဂီၢ်</p> <p>UNHCR အမူအဒါ</p> <p>က) သုးက့ၤန့ၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကီၤတၢ်ဖိအတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ်.</p> <p>ခ) ရဲၣ်က့ၤန့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအတၢ်လၢၣ်ဘၣ်လၢၣ်စ့ၤ</p> <p>ဂ) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပီၢ်ရီၤဒီးပိၣ်မုၢ်ကရၢအဘၣ်စၢၤ.</p> <p>ဃ) သုးက့ၤန့ၣ်ပုၤကတီၤကျိၣ်ထံတၢ်, အတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်လၢၣ်ဘၣ်လၢၣ်စ့ၤ</p> <p>င) လဲၤဆုၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဆုၣ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ်.</p> <p>ပိၣ်ရီၤအမူအဒါ.</p> <p>က) ကဲထီၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအခၢၣ်စးလၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ်.</p> <p>ခ) တဲဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအကျိၤအကျဲဆုၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤလၢလဲၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ.</p> <p>ဂ) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤဒီး UNHCR အဘၣ်စၢၤ.</p>	<p>NGOs အမူအဒါ</p> <p>က) သုးက့ၤန့ၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကီၤသးအတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ် (တၢ်အိၣ်တၢ်အိ, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်ကူတၢ်သိး.)</p> <p>ခ) ရဲၣ်က့ၤန့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအတၢ်လၢၣ်ဘၣ်လၢၣ်စ့ၤ ဆုၣ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ်</p> <p>ဂ) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပီၢ်ရီၤဒီးပိၣ်မုၢ်ကရၢအဘၣ်စၢၤ.</p> <p>ဃ) သုးက့ၤန့ၣ်ပုၤကတီၤကျိၣ်ထံတၢ်, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်လၢၣ်ဘၣ်လၢၣ်စ့ၤလၢ တၢ်ထီၣ်ဘၢထီၣ်ကီၢ်အဂီၢ်.</p> <p>င) လဲၤဆုၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ဆုၣ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ်.</p> <p>ပိၣ်ရီၤအမူအဒါ.</p> <p>က) ကဲထီၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိခၢၣ်စးလၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ်.</p> <p>ခ) တဲဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအကျိၤအကျဲဆုၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤလၢလဲၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ.</p> <p>ဂ) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤဒီး NGO အဘၣ်စၢၤ.</p>

ခွဲပတီၢ်ထပတီၢ် - ဖဲတၢ်ထီၣ်ဘၢထီၣ်ကီၢ်အဂီၢ်အဆၢကတီၢ်

တစ်ခေကျိအေကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

တၢ်တီၢ်တၢ်ခဲလၢကဲထီၣ်သးသ့	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်အၤတဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ လၢပိၣ်မုၢ်ကရၢအပူၤ ပိၣ်မုၢ်အိၣ်စ့ၤလၢကလဲၤဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၢ် ဒီးအိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤ တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ကတိၤက့ၣ်တဲၣ်က့ၣ်တဘၣ်ဘၣ် မ့တမ့ၢ်မ့ၢ်ပုၤလၢအတဖိးသဲးဘၣ်အယိလီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲၣ်န့ၢ်ကီၢ်ပူၤတဖိးသဲး, လၢအသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ်တဖၣ်အခၢၣ်စးတနီၤ ဒ်သိးတၢ်ကဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိအလံာ်အုၣ်သးလၢ အဖိးသဲးဒီးတၢ်ကဘၣ်သိၣ်လိန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢက့ၣ်တဲၣ်က့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအယုၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

	အဝတီၢ်တဆံ	ပုၤဒဲကတီၤဖိသုၣ်က့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ	ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအထဲန့ၣ်လီၤကတီၢ်ပုၤတဖိသဲး
၁၀	<p>ခံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအတၢ်ဆၢတၢ်ခဲးလီၤ</p>	<p>UNHCR အမှုအခါ</p> <p>က) တၢ်မူးတၢ်ရၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီၤဒီး သုးကျဲၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤစ့အိၣ်လီၤအဂီၢ်.</p> <p>ခ) ကွဲးလံာ်ဟံၣ်ဖျါလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ယးတၢ်မူးတၢ်ရၢ်တဘျီအံၤအကျိၤအကျဲ.</p> <p>ဒိၣ်မ့ၢ်ကရၢအမှုအခါ.</p> <p>က) မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ယုၣ်ဒီး တၢ်မၤအကျိၤအကျဲ</p> <p>ခ) ဆဲးကျိးဒီး (UNHCR) ဒီးမၤလီၤတၢ်ဒ်သိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့အိၣ်လီၤအဂီၢ်.</p> <p>ဂ) ဖဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ,တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ,ပုၤလၢကကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢအခါ,ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်အီၤတၢ်ကရၢကရိလၢအဝဲကဆဲးကျိးဝဲန့ၣ်တက့ၢ်.</p> <p>ဃ) တၢ်ပိၣ်သကိးဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢ တၢ်ကသုလံာ်မၤနီၣ်မၤယါဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.</p> <p>င) တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လၢအတနၢၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ် တၢ်ပိၣ်သကိးဒီး ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဘၣ်ယးကျဲၤလၢအဂၤလၢကကဲထီၣ်သးသ့(တၢ်ကစီၣ်,တၢ်ကွဲးပတံထီၣ်လံာ်)</p> <p>စ) မၤန့ၢ်ခံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်အလံာ်တဘျီလၢတၢ်ကသုအီၤလၢဆူညါအဂီၢ်ဒီး တၢ်ကသုအီၤလၢတၢ်မူးဆူညါအဂီၢ်.</p>	<p>NGOs ဒီးဒိၣ်မ့ၢ်ကရၢအမှုအခါ.</p> <p>က) တၢ်မူးတၢ်ရၢ်မ့ၢ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီၤဒီး သုးကျဲၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ် ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤစ့အိၣ်လီၤအဂီၢ်.</p> <p>ခ) ကွဲးလံာ်ဟံၣ်ဖျါလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ် ယးတၢ်မူးတၢ်ရၢ်တဘျီအံၤ အကျိၤအကျဲ</p> <p>ဂ) ဖဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ,တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ,ပုၤလၢကကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢအခါ,ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်အီၤတၢ်ကရၢကရိလၢ အဝဲကဆဲးကျိးဝဲန့ၣ်တက့ၢ်.</p> <p>ဃ) တၢ်ပိၣ်သကိးဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢ တၢ်ကသုလံာ်မၤနီၣ်မၤယါဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.</p> <p>င) တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လၢအတနၢၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဘၣ်ယးကျဲၤလၢအဂၤလၢကကဲထီၣ်သးသ့(တၢ်ကစီၣ်,တၢ်ကွဲးပတံထီၣ်လံာ်)</p> <p>စ) တၢ်မ့ၢ်ဆုၢ်က့ၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးဆဲးကျိးဒီးပၤကီၢ် ဒ်သိးကကွၢ်ထွဲတၢ်ဆုၢ်က့ၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢကျဲၤဒိကတီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.</p>

အေလတီၢ်တဆံ-ခံၣ်ညီၣ်ပီၤတုၤအတၢ်ဆၢတၢ်ခဲးလီၤ

တၢ်အေကၢၢ်အေကၢၢ်လၢအေဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီ “ARM”

တၢ်တီတၢ်ခဲးလၢတဲထီၣ်သးသ့	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်အေဝၤတဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ်တဖၣ်ထီၣ်ဘိ,တကြးကၢကီၣ်ဒီးတၢ်ကမၣ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ကွဲးလံာ်ယုထီၣ်ဆူပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအကကွၢ်ထွဲလိာ်သး.ဆူထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်ကစီၣ်ကရၢ
<ul style="list-style-type: none"> ပိာ်မုၢ်ကရၢတအိၣ်ဒီး တၢ်ဆဲးကျိးအဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကစီၣ်ကရၢဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> ဆူန့ၢ်လိာ်သးတၢ်မၤနီၣ်မၤယါအလံာ်ဆူတၢ်ကစီၣ်ကရၢလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သးကညီၤတၢ်တဖၣ်တက့ၢ်.

တၢ်သိၣ်တၢ်သီခဲးဝဲဒ်ခဲး
ပုၤမၤကမၣ်တၢ်ခေတီၢ်, တၢ်သိၣ်တၢ်သီနီၣ်ဂံၢ်ၤၤၤ
 ပုၤတၢ်လၢလၢအမံၤပုၤဒီးပိာ်မုၢ်လၢအတမ့ၢ်အမါ,ထီၣ်ပိာ်မုၢ်အတၢ်ဘၣ်သး,ခိဖျိမၤပျံၤမၤဖုးဝဲလၢတၢ်တမံၤမံၤ,သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတမံၤလၢလၢ,ဟံးန့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢပိာ်မုၢ်အဖီခိၣ်
 ခိဖျိပိာ်မုၢ်အတၢ်စိတၢ်ကမိၤတအိၣ်လၢကထီၣ်ဒါက့ၤအီၤဘၣ်.မ့တမ့ၢ်ဒုးဆိမိၣ်ကမၣ်ပိာ်မုၢ်ဒ်သိးပိာ်မုၢ်ကဆိကမိၣ်အီၤဒီးပုၤအဂၤတဂၤ(မၤအသးဒ်သိးပိာ်မုၢ်တဂၤအဝၤမ့တမ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ဝဲ)
 တၢ်ကဘၣ်စံၣ်ညီၣ်အီၤလၢတၢ်ထၢန့ၢ်အီၤလၢယိာ်ပုၤ လွံၢ်န့ၢ်တုၤလၢအန့ၢ်ခံဆဲးဒီး စုအိၣ်လိးယိးကထီၣ်(၈,၀၀၀)ဘးတုၤလၢလွံၢ်ကလး(၄၀,၀၀၀)ဘးန့ၢ်လီၤ.

တၢ်အကၢၣ်အကၢၣ်လၢအဟ့ၣ်ကၢၣ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပၤ “ARM”

လံာ်သ့ၣ်ခဲတၢ်

တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးကသံၣ်ဝဲၤလီၤတဖၣ်.
 တၢ်ဆါဟံၣ်လၢပုၤကဟံၣ်ပုၤဆါတၢ်အဂီၢ်.
 တၢ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့.
 တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး
 မၤပုၤကၤလံာ်ဟံၣ်ဖျါ
 ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးလဲၤလၢ ပၤကီၢ်အဝဲၤဒေးဘၣ်ဒီးကသံၣ်ဝဲၤလီၤ ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ကိးန့ၢ်ဝဲ ပၤကီၢ်လၢကဟံၣ်လၢအအိၣ်သ့ၣ်ဝဲလီၤ.
 ပုၤလၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲပၤကီၢ်ပိာ်မုၢ်ဒီး ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
 ပိာ်မုၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤသးလၢ တၢ်ဂီၤမူ (VDO) အပူၤသ့ၣ်ဝဲလီၤ.
 ကသံၣ်ဝဲၤဒေးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ကဘၣ်မၤစၢၤပိာ်မုၢ် ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢ အဖိးသဲးစးကသံၣ်ဝဲၤလီၤတဖၣ်အံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ

ဝုၣ်သ့ၣ်ခဲတၢ်

- 1) Medical Faculty and Wachira Hospital Tel : 02-2461400
- 2) Central Hospital Tel : 02- 2216164-50
- 3) Taksin Hospital Tel : 02-2731206, 02- 4384208
- 4) Charoenkrung Pracharak hospital Tel : 02- 2891153, 02- 2890224
- 5) Nongjokk Hospital Tel : 02- 5431307, 02- 5431150
- 6) Luang Por Taweesak Tel : 02- 4293055
- 7) Lak Krapang Hospital Tel : 02- 3267237-3

Central Region

- 1.Phaotharam Hospital Tel: 032 355300-15 ext 479,480
- 2.Ratchaburi Hospital Tel: 032 327901-8 ext 1307
- 3.Somdetphraphutthalertla Hospital Tel: 034 723044-9 ext 6118
- 4.Saraburi Hospital Tel: 036 223812
- 5. Banmee Hospital Tel: 036 628031
- 6.Pathum Thani Tel: 02 5815733 ext 228231, 02 5811297

တၢ်အေကၢ်လၢအေဟ့ၣ်က့ၣ်တၢ်ခံးဆၢတၢ်ဘျီယီ “ARM”

NORTHERN REGION (ကသံၣ်ၣ်ၣ်ဃၢးလၢကလံၣ်းစိးတကတၢ်)

1. Nakronping Hospital	Tel: 053 890755
ext 272,274,128,203
2. Chiang Rai Prachanukhor Hospital	Tel: 053 711300
ext 285, 703,
053 756537 (Hotline)
3. Chiangkam Hospital	Tel: 054 410501-11 ext 316
4. Phayao Hospital	Tel: 054 410501-11
ext 1116,1520
5. Praphutthachinnarat Hospital	Tel: 055 219844 ext 2132
6. Phrae Hospital	Tel: 054 511584
7. Lamphang Hospital	Tel: 054 223623-31
ext 1200-1,054217045
8. Uttaradit Hospital	Tel: 055 414484-8 ext 575
9. Mae Sot Hospital	Tel: 055-532304
Mobile: 01-3240449
10. Mae Hong Son	Tel: 053-611398 ext 5006-1502

EASTERN REGION (ကသံၣ်ၣ်ၣ်ဃၢးလၢမုၢ်ထီၣ်တကတၢ်)

1. Chon Buri Hospital	Tel: 038 274200-7 ext 538
2. Rayong Hospital	Tel: 1669,038617451 ext 2136

NORTHEASTERN REGION

(ကသံၣ်ၣ်ၣ်ဃၢးလၢကလံၣ်းစိးမုၢ်ထီၣ်တကတၢ်)

1. Khon Kaen Hospital	Tel: 043 336789 ext 1258
2. Maharaj Nakhon Ratchasima Hospital	Tel: 044 341310-38
ext 1199
3. Roi Et Hospital	Tel: 043 518200 ext 152,
043 527168
4. Udon Thani Hospital	Tel: 042 245555,
042 246655 ext 3132
5. Amnat Charoen Hospital	Tel: 045 511941-8
ext 1221-3

SOUTHERN REGION (ကသံၣ်ၣ်ၣ်ဃၢးလၢကလံၣ်းထံးတကတၢ်)

1. Krabi Hospital	Tel: 075 612212 ext 2017
2. Chumphon Hospital	Tel: 077 505940,
01 7371615
3. Thakrupha Hospital	Tel: 076 421770
ext 5016,1118
4. Yala Hospital	Tel: 073 212558
5. Surat Thani Hospital	Tel: 077 272231,
077 284700 ext 2073
6. Ranong	Tel: 077-812630-3 ext 2128
Mobile: 09-0202469

ထၢန့ၣ်အါထီၣ်တၢ်လီၤအဂၢၤတဖၣ်,လၢန့ၣ်တၢ်ကဝီၤအပူၤကသံၣ်ၣ်ၣ်ဃၢးလၢမုၢ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်နီၤတပူၤဘၣ်ဒီး
လဲၤတဘျီယီဆူပဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်တက့ၢ်.

တၢ်အကၢၤအကၢၤလၢအဟ့ၣ်ကၢၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

လံာ်ဘျးခဲး

ဂ့ၢ်ဂီၤအူကသံၣ်လၢအဒိသဒၢဟ့ၣ်သး:Emergency contraceptive pill (ECPs)

- ဂ့ၢ်ဂီၤအူကသံၣ်ဒိသဒၢဟ့ၣ်သး(ECPs) န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.
- (ECPs) န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကသံၣ်အိတခါလၢ တၢ်သူအိၣ်ဖဲန့ၣ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ ဒ်သိးကဒိသဒၢန့ၣ်လၢ နသုတအိၣ်ထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်သး(ဒၢထီၣ်)တဂ့ၢ်အဂီၢ်လီၤ.တၢ်ကဘၣ်သူအိၣ်ထဲဒၣ်လၢဂ့ၢ်ဂီၢ်အူဆၢကတီၢ် ဖဲလၢတၢ်မၤတရီၤတပါကဲထီၣ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သးလၢတအိၣ်ဒီး တၢ်ဒိသဒၢနီၣ်တမံၤဘၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဖျိၣ်ထ့ၣ်(condon)သဲၣ်ဖးအခါန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မ့ၢ်ကရၢပာ်ယာ်ကသံၣ်(ECPs) သ့ၣ်လၢ ကဟ့ၣ်သူပိာ်မ့ၢ်တဂၤလၢလၢ ဖဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးအခါန့ၣ်လီၤ.

(ECPs) ဖဲလဲၣ်တကလုာ်လၢတၢ်န့ၣ်ဘၣ်အိၣ်သ့န့ၣ်လဲၣ်.

- (ECPs) အိၣ်ဝဲခံကလုာ်ဒ်အမ့ၢ်(progestin only pills (pops) ဒီး Combined Oral Contraceptives (cocs) န့ၣ်လီၤ.

POPs

(Levonogestrel)န့ၣ်ပာ်ယုၣ်ထဲပိာ်မ့ၢ်ဟီၤမိတခါခါ, ကသံၣ်တဘျီန့ၣ်ကပွဲၤသိးဒီး (levonogestrel 0.75 mgsန့ၣ်လီၤ.လၢကီၢ်ကီၢ်တဲာ်ပူၤတၢ်ဆါအိၣ်အမ့ၢ်(ဖိးစံတ့န့ၣ်)(postinor) လၢတၢ်ဆါဆံးဆံးဘၣ်ဘၣ်ဖဲအပူၤကသံၣ်ကအိၣ်ဝဲခံဖျါန့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်ဒါဆံးဆံးဘၣ်ဘၣ်တဘျီန့ၣ် အပူၤကမ့ၢ် (၃၅) ဘးလီၤ. အိၣ်အိၣ်အဆိကတၢ်တဖျါန့ၣ်လၢ (၇၂) န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ ဖဲတၢ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သးလၢ အတအိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသဒၢနီၣ်တမံၤဝံၤအလီၢ်ခံ,အိကဒီးအသိတဖျါန့ၣ်ဖဲ(၁၂)န့ၣ်ရံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

- နအိကသံၣ်အဆိကတၢ်တဖျါန့ၣ်မ့ၢ်ဆိဒီး ကဲဘျးဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ. နမ့ၢ်အိကသံၣ်လၢ (၂၄) န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤကကဲဘျးဝဲ (၉၅) မျးကယၢဒီးနမ့ၢ်အိၣ်လၢ (၇၂) န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤဒီး ကကဲဘျးဝဲ (၈၅) မျးကယၢန့ၣ်လီၤ.

COCs

- နမ့ၢ်အိၣ်လၢ (၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်ကကဲဘျး(၅၇)မျးကယၢဒီးနမ့ၢ်အိၣ်အိၣ်လၢ (၂၄)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်ကကဲဘျး(၈၅)မျးကယၢလီၤ.လၢကသံၣ်(COCs)အပူၤပာ်ယုၣ်ဒီး(levonor gestrel ဒီး ethinyl estradiol ခံခါလၢလီၤ.

- လၢကီၢ်တဲာ်ပူၤကသံၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆါအိၣ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်လၢ(Pharmacies)ကသံၣ်ကျးကိးဖျါန့ၣ်ဒီးယၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဆါအိၣ်လၢအစ့ၣ်(အစုံ)လီၤ.နကြၢၤယုဂ့ၢ်ဂီၢ်အူကသံၣ်ဒိသဒၢဟ့ၣ်သးအံၤလၢ (၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ.ကသံၣ်တရုၣ်(တစံစုံ)အပူၤကမ့ၢ်(၆၀-၁၀၀)ဘးလီၤ.

- နကဘၣ်သံကွၢ်ကသံၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူဒိသဒၢဟ့ၣ်သးအံၤလၢကီၢ်တဲာ်ပူၤဒ်လဲၣ်.

ကသံၣ်အံၤညီၣ်န့ၣ်တၢ်သံကွၢ်အိၣ်လၢကီၢ်တဲာ်ပူၤကီၢ်ဒ်အံၤ(ယၢမ့း(တ်)န့ၣ်(မ်)ကနၢ်ခွါး(မ်)ခွါး(နီ))လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်POPတခီနသံကွၢ်ဒၣ်(ဖိးစံထၢန့ၣ်)သ့ဝဲလီၤ.

မတၢ်သ့(ECPs) ကသံၣ်အံၤသ့လဲၣ်.

ပိာ်မုာ်သးစၢ်တၢ်လၢလၢလၢ(ECPs)သ့ဝဲလီၤ.ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဆါဒ်အမ့ၢ်ခိၣ်ဆါနးနးကလဲၣ်,သးဂံၢ်ဘါတၢ်ဆါဒီးသ့ၣ်ကျိၤအိၣ်တၢ်ဆါမ့ၢ်တၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်
သ့ဝဲကသံၣ်ဒီးသးဟ့ၣ်သးအံၤထီၣ်တၢ်တၢ်သ့ဘၣ်

(ECPs)ကသံၣ်အံၤတၢ်မ့ၢ်အိၣ်အိၣ်န့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲသ့စ့ၢ်ကိးခါ.

အိၣ်ဝဲလီၤ.ကသံၣ်အံၤအသဟီၣ်ကမၤတၢ်လၢန့ၢ်ခိၣ်ပုၤအပူၤဒ်အမ့ၢ်ဝဲ

- သးကလဲၣ်
- ဘိုး
- ခိၣ်သ့ၣ်ယံဆါ
- ခိၣ်မူၤ
- လီၤဘျံးလီၤတီၤ
- န့ၢ်ကိၤထီၣ်
- သ့ၣ်ဟဲတဘၣ်လီၤဘၣ်စး
- သ့ၣ်လီၤမၢ်သ့ဝဲလီၤ.

တၢ်ကိတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပတူၢ်ဘၣ်အီၤတမ့ၢ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤပတူၢ်ဘၣ်အီၤတယံၣ်န့ၢ်(၂၄)န့ၣ်ရံၣ်ဖဲပအိၣ်ကသံၣ်ခံၣ်တၢ်တၢ်ပီအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

- ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒ်သိးကန့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ကသံၣ်လၢအဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါ.
- ECPs ကသံၣ်အပူၤတၢ်လၢပၣ်ယုာ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲဒ်အမ့ၢ်သးကလဲၣ်ဒီးဘိုး,ဘၣ်ဆၣ်Antiemetic ကသံၣ်အံၤမၤစၢ်လီၤနတၢ်သးကလဲၣ်သ့.
- ဖဲနအိၣ်ကသံၣ် ECPs လၢအပၣ်ယုာ်ဒီး Prostagin အခါသးကလဲၣ်ဒီးဘိုးကစ့ၤလီၤဝဲလီၤ.
- စးထီၣ်အိၣ်ကသံၣ်အံၤလၢ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤဖဲတၢ်မံယုာ်လိာ်သးလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဒီးသးနီတမံၤဝဲအလီၢ်ခံန့ၣ်တက့ၢ်.နအိၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဆိဒီး ဂ့ၤဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ.
- နသ့ၣ်မ့ၢ်ဟဲစံးခံန့ၢ်ဒီးတနံၣ်ဒီး ယုထီၣ်လၢနကမၤကွၢ်နဟ့ၣ်နသးအဂီၢ်တက့ၢ်.
နအိၣ်ကသံၣ်ဝဲခံန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤနမ့ၢ်ဘိုးဒီး ပုၤလၢအသ့ၣ်ညါကသံၣ်အဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်(experts)ကဟ့ၣ်က့ၣ်နဒ်သိးနကဆဲးအိၣ်ကသံၣ်အသီတဘျိကဒီးလီၤ.
- နမၤန့ၢ် ECPs ကသံၣ်အံၤဖဲတၢ်ဆါကသံၣ်လီၢ် (Pharmacy) သ့ဝဲလီၤ.
- ECPs ကသံၣ်အံၤတဖၣ်ဟဲနသ့ၣ်တဘျိယီဘၣ်.နလုာ်လၢ(သ့ၣ်ဟဲ)ကဟဲဆိမ့ၢ်တမ့ၢ်ဖဲခံန့ၢ်ဒီးညီန့ၢ်အသိးလီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်က့ၤတၢ်ခဲးဆၢတၢ်သ့ၣ်ပီၤ “ARM”

လံာ်ဘျးခဲသၢ

မၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်ဆဲးကျိးဒီးပုၤလၢအမၤစၢၤနၤတဖၣ်.

မၤန့ၢ်ပုၤလၢကမၤစၢၤနၤတဖၣ်အလံာ်ဘျးခဲမ့ၢ်တဖၣ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်လံာ်မၤနီၣ်မၤယါတက့ၢ်.

- ၁) ကွဲးလီၤတၢ်ကရၢကရိလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးသ့ၣ်တဖၣ်အမံၤလၢနဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတက့ၢ်.
- ၂) ကွဲးလီၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်,လီၤတဲစိနီၣ်ဂံၢ်ဒီးပုၤလၢနကဆဲးကျိးဒီးအိၣ်တဂၤအမံၤ
- ၃) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနမၤနီၣ်မၤယါတၢ်လံာ်အဖိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအမၤသကိးတၢ်လၢနတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤအပူၤတက့ၢ်.
- ၄) တဲဘၣ်ပုၤလၢနဆဲးကျိးအိၣ်တဖၣ်ဒီးသိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လၢလၢနတဲသကိးဒီးအိၣ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်စုဆူၣ်လၢအဝဲဒီးနၤခံၤအဘၣ်စၢၤ. **Confidential** ဒီးပုၤဂၤတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

နီၤဖးလီၤပုၤလၢအမၤစၢၤနၤတဖၣ်တၢ်ဆဲးကျိးအလံာ်ဘျးခဲမ့ၢ်တဖၣ်လံာ်မၤနီၣ်မၤယါအခိၣ်တီၤလၢအလီၤဆီလိာ်အသးသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤအဖိ-
တၢ်ကရၢကရိ/တၢ်ဆါဒးလၢအဟ့ၣ်မၤစၢၤကသံၣ်ဒီသဒးဟုးသးအလီၢ်.

တၢ်ကရၢကရိအမံၤ အတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအမံၤ အလီၤတဲစိနီၣ်ဂံၢ်

➤ တၢ်ကရၢကရိ -တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအမၤကွၢ်ဒီးကူၤစါယါဘျါတၢ်ဆါလၢအဘၣ်ကူၤဘၣ်ကံၤသ့ၣ်ဖျါလၢတၢ်မံၤယုၣ်လိာ်သးတၢ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သး)(STI)

တၢ်ကရၢကရိအမံၤ

- တၢ်ကရၢကရိ -တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအမၤသကိးတၢ်တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ.ဒီသဒးပုၤ (HIV/ AIDS)
- တၢ်ကရၢကရိ -တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအမၤကွၢ် (HIV/AIDS) တၢ်ဆါအယၢ်
- တၢ်ကရၢကရိ -တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအအံးထွဲကွၢ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးမ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတဖၣ်.
- တၢ်ကရၢကရိ -တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအမၤစၢၤဒီးရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်(Reproductive Health services)
- တၢ်ကရၢကရိ -တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအအံးထွဲကွၢ်ထွဲပုၤလၢအခိၣ်န့ၣ်ဟးဂီၢ်ဒီးနီၣ်သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်
- တၢ်ကရၢကရိလၢအမၤသကိးယုၣ်တၢ်ဒီးပုၤသ့ၣ်စၢ်သးဘီၣ်တဖၣ်.
- တၢ်ကရၢကရိလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢအဖိးသဲးမ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်.
- တၢ်ကရၢကရိလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤပိာ်မ့ၢ်,ပုၤသ့ၣ်စၢ်သးဘီၣ်မ့ၢ်တဖၣ်(adolescent women or children)